

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PŘÍČINY A DŮSLEDKY SOUČASNÉ UPRCHLICKÉ
KRIZE PRO ČESKOU REPUBLIKU**

Autor práce: Radim Dudla

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Radim Dudla

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Příčiny a důsledky současné uprchlické krize pro Českou republiku

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Causes and Consequences of the Current Refugee Crisis for the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

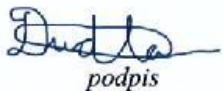

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

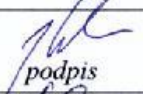
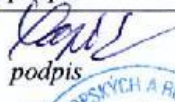

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2023

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat závažnost, příčiny a důsledky současné uprchlické krize pro ČR. Vedlejším cílem bude konfrontace pohledů české veřejnosti a osob z Ukrajiny na válku na Ukrajině a uprchlickou krizi.

Student: Radim Dudla	2.5.2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA	2.5.2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	23.5.2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	23.5.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	23.5.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Jaroslavu Slepeckému, Ph.D., MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DUDLA, R. *Příčiny a důsledky současné uprchlické krize pro Českou republiku: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 74 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Klíčová slova: uprchlík, uprchlická krize, válka, uprchlická vlna, migrace, integrace

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat závažnost, příčiny a důsledky současné uprchlické krize pro ČR. Vedlejším cílem bude konfrontace pohledů české veřejnosti a osob z Ukrajiny na válku na Ukrajině a uprchlickou krizi.

Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část pojednává o příčinách a okolnostech vzniku uprchlické krize, závažnosti uprchlické krize a možných důsledcích a dopadech pro Českou republiku. Praktická část práce se zaměří na konfrontaci pohledů české a ukrajinské veřejnosti na válku na Ukrajině a uprchlickou krizi. Jako výzkumná metoda bude použito dotazníkové šetření.

ABSTRACT

DUDLA, R. *Causes and Consequences of the Current Refugee Crisis for the Czech Republic*: Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 74 pgs. Supervisor: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Key words: refugee, refugee crisis, war, refugee wave, migration, integration

The main aim of the bachelor thesis is to analyse the severity, causes and consequences of the current refugee crisis for the Czech Republic. A secondary aim is to confront the views of the Czech public and people from Ukraine on the war in Ukraine and the refugee crisis.

The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part deals with the causes and circumstances of the refugee crisis, the severity of the refugee crisis and the possible consequences and implications for the Czech Republic. The practical part of the thesis will focus on the confrontation of the views of the Czech and Ukrainian public on the war in Ukraine and the refugee crisis. A questionnaire survey will be used as a research method.

Obsah

Úvod	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Vymezení pojmů.....	12
2.1 Migrace	12
2.2 Uprchlík	13
2.3 Válečný uprchlík	13
2.4 Azyl	14
2.5 Dočasná ochrana	14
2.6 Integrace.....	14
3 Příčiny uprchlické krize.....	16
3.1 Historické souvislosti Ukrajiny a Ruska.....	16
3.1.1 Ukrajinský hladomor	17
3.1.2 Donbas po 2. světové válce	18
3.2 Etnické a kulturní rozdíly	18
3.3 Události na Majdanu.....	19
3.4 Situace na Ukrajině po revoluci na Majdanu	20
3.4.1 Anexe poloostrova Krym	20
3.4.2 Separatistický konflikt na východní Ukrajině	20
3.5 Ruská invaze na Ukrajinu	21
4 Závažnost uprchlické krize	23
4.1 Uprchlická vlna v číslech.....	23
4.2 Trh práce.....	24
4.3 Kapacita bydlení a ubytovacích zařízení	25
4.4 Ekonomické aspekty krize	26
4.5 Bezpečnostní aspekty	27
5 Strategie České republiky pro zvládnutí uprchlické krize	29
6 Integrace válečných uprchlíků z Ukrajiny	31

6.1	Dlouhodobé integrační programy a jejich cíle	31
6.1.1	Státní integrační program.....	32
6.1.2	Koncepce integrace cizinců.....	34
6.2	Jazyková příprava v oblasti integrace.....	35
6.3	Vzdělání a integrace ukrajinských dětí a studentů.....	35
6.4	Podpora profesní integrace a přístupu na trh práce	36
6.5	Sociální a psychologická pomoc uprchlíkům	37
7	Důsledky a dopady uprchlické krize pro Českou republiku	38
7.1	Demografické dopady.....	38
7.2	Vztah Čechů a Ukrajinců	40
7.3	Ekonomické dopady	41
7.3.1	Dopady na pracovní trh.....	41
7.4	Problémy s integrací uprchlíků	43
7.5	Kriminalita uprchlíků	44
8	Praktická část	46
8.1	Charakteristika a metoda výzkumu	46
8.1.1	Struktura výzkumu.....	46
8.2	Cíl výzkumu.....	47
8.3	Výzkumné hypotézy.....	47
8.4	Soubor respondentů výzkumu.....	47
8.5	Analýza výsledků výzkumu	48
8.6	Diskuse	59
	Závěr	61
	Seznam použitých zdrojů	63
	Seznam zkratk.....	69
	Seznam tabulek a grafů	70
	Seznam příloh.....	71
	Přílohy.....	72

Úvod

Současná uprchlická krize v České republice přináší výzvy a otázky týkající se národní bezpečnosti a společenské stability. Tato situace vyžaduje komplexní strategie a opatření pro zvládnutí uprchlické krize, která není pouze krátkodobým jevem, ale má dlouhodobé dopady na společnost a bezpečnost České republiky.

V kontextu současné geopolitické situace a migrační krize je nezbytné hledat komplexní a dlouhodobá řešení, která budou respektovat lidská práva a zároveň zajistí stabilitu a bezpečnost v zemi. Celkově lze konstatovat, že uprchlická krize představuje komplexní problém s důsledky pro bezpečnost, ekonomiku a společenskou stabilitu. Je nezbytné hledat dlouhodobá a udržitelná řešení, která budou respektovat lidská práva a zároveň zajistí bezpečnost a stabilitu v zemi. Tato práce přináší komplexní analýzu problematiky uprchlické krize v České republice

Vybrané téma „Příčiny a důsledky současné uprchlické krize pro Českou republiky“ si autor zvolil s cílem získat širší přehled o tématu a uvést ho do většího povědomí veřejnosti, která je v tomto ohledu často nedostatečně informována o této problematice.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou objasněny základní pojmy související s uprchlictvím. Jsou zde také popsány příčiny, které vedli k uprchlické krizi. Pozornost je věnována také opatření a strategiím vedoucím k úspěšnému zvládnutí krize. Dále práce analyzuje problematiku procesu integrace uprchlíků. V neposlední řadě jsou v práci analyzovány možné důsledky krize pro Českou republiku. Součástí praktické části je elektronické dotazníkové šetření, jehož cílem je zjistit postoj české a ukrajinské veřejnosti k válce na Ukrajině a s ní spojenou uprchlickou krizí.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

V rámci první kapitoly jsou představeny cíle a zvolená metodika práce. Hlavním cílem práce je analýza příčin a důsledků současné uprchlické krize pro Českou republiku. Vedlejším cílem je konfrontace pohledů české a ukrajinské veřejnosti na válku na Ukrajině a uprchlickou krizi.

Teoreticko-metodická část práce je vypracována prostřednictvím analýzy odborné literatury a elektronických materiálů a následnou syntézou získaných informací do podoby souvislého textu.

V praktické části bylo provedeno dotazníkové šetření, jehož účelem bylo získat pohledy veřejnosti na problematiku rusko-ukrajinské války a související uprchlickou krizi. Byla upřednostněna kvantitativní metoda dotazníkového šetření, protože umožňuje získat názory většího množství respondentů a generalizovat výsledky na celkovou populaci. Dotazník obsahoval celkem 15 otázek a byl distribuován online prostřednictvím webové platformy. Konkrétně byly využity služby [Survio.com](https://www.surveymonkey.com), které umožňují vytváření a sběr odpovědí na dotazníky zdarma. Data získaná z dotazníku byla analyzována a graficky zobrazena, aby bylo možné lépe porozumět názorům respondentů.

2 Vymezení pojmů

Tato kapitola obsahuje vysvětlení některých základních pojmů, které budou v bakalářské práci používány a které s uprchlickou krizí souvisí.

2.1 Migrace

Migraci lze definovat jako proces přesouvání lidí mezi prostory vymezenými státními hranicemi v omezených časových obdobích. Přístupy jednotlivých komunit k nově příchozím nebo případným příchozím mají v historii i dnes mnoho společného, protože společnosti se vždy snažily kontrolovat tok cizinců.¹ Omezení oddělených přístupů se projeví zejména tehdy, když se zamyslíme nad tím, jak vysídlení lidé vnímají svět prostřednictvím interaktivních vazeb mezi místy původu, tranzitu a určení.²

Migraci jako sociální fenomén lze posuzovat na mnoha úrovních a z různých úhlů pohledu. Základním pohledem je dělení na dobrovolnou a nucenou migraci.

Pod pojem dobrovolná migrace můžeme zahrnout především případy, kdy lidé opouštějí svou vlast za účelem studia, sloučení rodiny, práce nebo z jiných důvodů osobní povahy.

Nucená migrace je projevem snahy vyhnout se pronásledování, represím, ozbrojeným konfliktům, přírodním katastrofám či jiným katastrofám či jiným situacím, které ohrožují životy, svobody a živobytí „jednotlivce“.³

¹ PEŠKOVÁ, M., ALEXANDRE, D., LARISA, V., KLAUSOVÁ, V. *Jsem imigrant. Imigranti z bývalých zemí SSSR v České republice*. Plzeň: Katedra slovanských jazyků a obecné jazykovědy / Fakulta filozofická Západočeské univerzity, 2006. s. 11.

² ARAR, R., FITZGERALD, D. *The Refugee System*. Cambridge: Polity, 2022. s. 9.

³ PEŠKOVÁ, M., ALEXANDRE, D., LARISA, V., KLAUSOVÁ, V. *Jsem imigrant. Imigranti z bývalých zemí SSSR v České republice*. Plzeň: Katedra slovanských jazyků a obecné jazykovědy / Fakulta filozofická Západočeské univerzity, 2006. s. 11.

2.2 Uprchlík

Pojem uprchlíka v mezinárodní právu stanovuje Ženevská Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951. Ta uprchlíka vnímá jako osobu, která opustila svou zemi v obavách z pronásledování z důvodu rasové příslušnosti, náboženství, národnosti či zastávání určitých politických názorů.

Definice uprchlíka v Ženevské úmluvě je poměrně úzká a nekryje všechny situace, kdy lidé čelí nucenému vystěhování. Proto existují i další definice uprchlíků, které jsou širší a zahrnují i osoby, které nejsou dle Ženevské úmluvy uprchlíky, ale čelí podobným hrozbám.⁴

V dnešní době je definice uprchlíka chápána jako ochrana lidských práv a zajištění zájmů jedinců, kteří čelí pronásledování. Tento výklad představuje posun oproti původnímu pojetí, které se zaměřovalo spíše na zajištění určitého zacházení pro určenou skupinu jedinců v novém období jejich života. Tento vývoj výkladu je důsledkem rozvoje univerzálního systému ochrany lidských práv.⁵

2.3 Válečný uprchlík

Váleční uprchlíci se v současném výkladu definice uprchlíka na univerzální úrovni nezahrnují (i když tento názor může být neplatný). Nicméně jim je poskytována pomoc ze strany UNHCR, která je podobná jako u uprchlíků, protože jsou také v potřebě ochrany a mohou být mezi nimi i skuteční uprchlíci. Státy nebo UNHCR také mohou uprchlíky v hromadných proudech považovat za uprchlíky *prima facie*⁶, což usnadňuje situaci válečným uprchlíkům. Nicméně zatím nebyl přijat další smluvní nástroj a váleční uprchlíci zůstávají na univerzální úrovni v právním vakuu.⁷

⁴ WIHTOL WENDEN, C., de. *Atlas migrace*. Brno: Lingea s.r.o., 2020. s. 16. ISBN 978-80-7508-627-3.

⁵ HONUSKOVÁ, V., *Definice uprchlíka a její výklad a aplikace v současném mezinárodním právu*. Beroun: Eva Rozkotová, 2011. s. 221.

⁶ Latinský výraz, v překladu *Na první pohled*

⁷ HONUSKOVÁ, V., FLÍDROVÁ, E., JANKŮ, L., (eds.) a kol. *Dnes migranti – zítřka uprchlíci?: postavení migrantů, kteří potřebují ochranu, v mezinárodním právu*. Beroun: Eva Rozkotová, 2014. s. 107.

2.4 Azyl

Azyl je právní ochrana, která je poskytována uprchlíkovi státem, na jehož území se nachází. Azyl umožňuje uprchlíkovi pobývat na území daného státu a brání jeho vydání do země, kde by mu hrozilo pronásledování.⁸

2.5 Dočasná ochrana

Dočasná ochrana je zaměřena na pomoc cizincům, kteří hromadně opustili svůj domovský stát z důvodu ozbrojeného konfliktu, občanské války, trvalého násilí, přírodních katastrof, nebo systematického porušování lidských práv a svobod, nebo systematického pronásledování z důvodů národnostních nebo náboženských. Tato pomoc je určena například pro osoby, které prchají před válečným konfliktem nebo přírodními katastrofami.

Osoby, které splňují kritéria pro udělení dočasné ochrany, mají povolení zůstat na území České republiky po dobu trvání situace v zemi, kterou opustily. Dočasná ochrana je upravena v legislativě Evropské unie a její vyhlášení je vázáno na nařízení vlády České republiky nebo rozhodnutí Rady Evropské unie.⁹

2.6 Integrace

Integrace je proces, který se snaží o zapojení osob cizího původu do společnosti. Jedná se o obousměrný proces, tedy nepředpokládá se absolutní přizpůsobování jedince, ale očekává se i aktivita přijímací společnosti.¹⁰

Zdeněk Uherek diskutuje o procesu integrace migrantů, který je vzájemně ovlivňován jak migranty, tak společností, do které se integrují. Integrace není pouze přijetím nových obyvatel, ale také zahrnuje adaptaci společnosti k přijímání a začlenění různorodých skupin jedinců. Uherek zdůrazňuje význam integrace pro obě strany – migranty i společnost. Pro migranty je klíčové začlenění do nového prostředí, kde mohou hledat zaměstnání, bydlení a budovat nové sociální vazby. Společnost naopak potřebuje integraci migrantů k využití jejich potenciálu a k přínosu pro

⁸ WIHTOL WENDEN, C., de. *Atlas migrace*. Brno: Lingea s.r.o., 2020. s. 16. ISBN 978-80-7508-627-3.

⁹ HONUSKOVÁ, V., FLÍDROVÁ, E., JANKŮ, L., (eds.) a kol. *Dnes migranti – zítra uprchlíci?: postavení migrantů, kteří potřebují ochranu, v mezinárodním právu*. Beroun: Eva Rozkotová, 2014. s. 87.

¹⁰ WIHTOL WENDEN, C., de. *Atlas migrace*. Brno: Lingea s.r.o., 2020. s. 95.

ekonomiku a kulturní rozmanitost. Integrace migrantů představuje dlouhodobý proces, který vyžaduje úsilí a spolupráci ze strany všech zúčastněných stran. Politická vůle, komunikace a vzdělávání jsou klíčovými faktory úspěšné integrace migrantů.¹¹

Podle Koldinské a spol. je sociální integrace cizinců jedním ze základních předpokladů společenské stability a soudržnosti. Zároveň je úspěšná sociální integrace považována za nástroj prevence sociálně-patologických jevů.¹²

¹¹ UHEREK, Z., HONUSKOVÁ, V., OŠŤÁDALOVÁ, Š., GÜNTER, V. *Migrace - Historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016, s. 52.

¹² KOLDINSKÁ, Kristina, Harald C. SCHEU a Martin ŠTEFKO (eds.). *Sociální integrace cizinců*. Auditorium, 2017. s. 105-106.

3 Příčiny uprchlické krize

Důležitost Ukrajiny pro Evropu a naopak v současnosti patří k hlavním tématům mezinárodní politiky jak v regionálním, tak i globálním kontextu. Tento problém vyvolává vášnivé diskuse v odborných kruzích, které se týkají historických, ekonomických, vojenských a politologických otázek. Evropané stále nemají jasno v tom, proč by měli podporovat tento zkorumpovaný stát na východě a riskovat konfrontaci, zvláště když byla Ukrajina po většinu posledních tří set let pod kontrolou Ruska. Na druhou stranu Ukrajinci, bojující s Ruskem a hledající pomoc v Evropě, se také cítí opuštěni, když Evropa není schopna poskytnout jim účinnou obranu před společnou hrozbou.

Ukrajina během posledních dvaceti pěti let ukázala spíše negativní příklady ve výstavbě státu, oligarchizaci ekonomiky a neúčinné formy vlády. Nepodílela se aktivně na řešení evropských problémů a odmítla vstup do NATO, čímž se distancovala od společné obrany a bezpečnosti kontinentu. Také neprojevila vážné snahy o připojení k EU a nevyužila příležitosti k integraci do evropského politického, hospodářského, sociálního a kulturního prostoru.

Vysvětlení důležitosti Ukrajiny a jejího významu pro Evropu vyžaduje větší úsilí. Ukrajina byla většinou vnímána v Evropě pouze jako součást ruského nebo sovětského impéria.¹³

3.1 Historické souvislosti Ukrajiny a Ruska

Rusko, jako největší světový stát a supervelmoc, má specifický vztah k Ukrajině, což je patrné například z pojmu Novorusko, Malorusko nebo Slobodská Ukrajina. Rusko dlouhodobě považuje území Ukrajiny za klíčovou oblast svého vlivu, a tato vazba sahá až do historie obou zemí, které jsou spojeny od jejich počátků východní Evropy, například Kyjevskou Rusí či Chazarským kaganátem. Je pravděpodobné, že v budoucnosti budou tyto dva státy nadále úzce propojeny.¹⁴

¹³ ŠÍR, J., kol. *Ruská agrese proti Ukrajině*. Praha: Karolinum., 2017. s. 17.

¹⁴ ŠTĚPÁNIK, S., Bc. *Vymezení hranice západní a východní Ukrajiny*. Olomouc, 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie. Vedoucí diplomové práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

3.1.1 Ukrajinský hladomor

Stalinův Sovětský Svaz v letech 1932-1933 uměle vyvolal hladomor za účelem porušení tamní oblasti a získání naprosté kontroly nad úrodnou ukrajinskou půdou.

Jako faktory k vyvolání hladomoru byla použita konfiskace veškerého obilí, zabavení rolnické půdy či násilnosti proti samotným rolníkům, které většinou končili zatčením, deportací nebo popravou.¹⁵ Podle hrubých odhadů bylo kvůli hladomoru přibližně 14 milionů obětí, pokud zahrnujeme i nepřímé oběti, jako jsou úmrtí způsobená fyzickým vyčerpáním, onemocněními, kanibalismem, represemi, sebevraždami způsobenými psychickým rozpadem a celkovým společenským kolapsem.¹⁶

Podle Radomyra Mokryka se vesnického obyvatelstva, zejména v oblastech postižených hladomorem, relativně málo dotkly rozsáhlé kampaně rusifikace. Strategie rusifikace se měnily, ale vždy měly společný cíl – rusifikovat města. Tato tendence vedla k označení krajských měst jako "laboratořemi rusifikace".¹⁷

Naopak vesnice si zachovaly svou identitu po celou dobu sovětské éry, což je patrné i dnes. Existuje zkreslená představa, že ukrajinština se používá pouze v několika městech na západě Ukrajiny. Dokonce i v Donbasu vesnice převážně mluví ukrajinsky, i když často s určitými deformacemi z různých důvodů. Nicméně, stále se jedná o ukrajinštinu.

Rusifikační politika se snažila udržet ukrajinštinu jako vesnický jazyk a dát ruštině prestiž "městského jazyka". Nicméně, ukrajinské zemědělství nikdy nepodlehlo tomuto tlaku rusifikace, i když byla tato snaha během sovětských režimů intenzivní.¹⁸

¹⁵ PLOKHY, S. *Brány Evropy: Dějiny Ukrajiny*. Brno: Nakladatelství Jota, 2023. s. 278-279..

¹⁶ ARMÁDNÍ NOVINY. *Hladomor byl Stalinův trest vzpurné Ukrajiny* [online]. [cit. 2024-03-02] Dostupné z WWW: <<https://www.armadinoviny.cz/hladomor-byl-stalinuv-trest-vzpurne-ukrajine.html>>

¹⁷ MOKRYK, R. *Hovory o Ukrajině*. Praha: Academia, 2023. s. 58.

¹⁸ MOKRYK, R. *Hovory o Ukrajině*. Praha: Academia, 2023. s. 59-63.

3.1.2 Donbas po 2. světové válce

Po 2. světové válce byla zapotřebí rozsáhlá rekonstrukce Donbasu. Byla přijata rozsáhlá vlna ruských občanů dělnických profesí. Ruský vliv se tedy opět zvýšil a rusifikace východní Ukrajiny probíhala v plném proudu.

Další ránou se stala sovětská reforma školství v letech 1958-1959. Ta díky její povaze téměř zlikvidovala ukrajinské jazykové vzdělání.

Díky těmto událostem se v oblasti Donbasu na začátku 90. let 20. století hlásí k ruskému původu téměř polovina tamní populace.¹⁹

3.2 Etnické a kulturní rozdíly

Ukrajina jako samostatný stát do roku 1991 neexistovala. Před vznikem samostatného státu zde panovala silná vazba především mezi Ukrajinci a Rusy.²⁰

Za největší národnostní menšinu se považuje především ta ruská, která k 1. října 2021 činí 17,3 %. Dále jsou to Moldavané, Bělorusové, Poláci, Maďaři či Bulhaři, kdy tyto menšiny dohromady tvoří přibližně 2% populace.²¹

Ukrajíně se dle slov Václava Klause a kolektivu nepodařilo důkladně vyřešit otázku různorodého etnického rozpoložení a účinně provést postsovětskou transformaci v rovině ekonomické a politické.

Ukrajíně se také nepodařilo za dobu své existence propojit názorové rozdíly mezi západními a východními Ukrajinci, kteří se v rovině geopolitického směřování ne úplně shodují. Zatímco západní Ukrajinci si přejí směřování k západnímu světu, potažmo EU, východní část obyvatelstva má, vzhledem k historickým vazbám a míchání národů v této oblasti, větší náklonost k setrvání vztahů s Ruskou federací.²²

¹⁹ E15. *Donbas trpěl ve všech dobách. Pohnutá historie uhelné oblasti* [online]. [cit. 2024-03-18] Dostupné z WWW: <https://www.e15.cz/donbas-historie-mapa-ukrajina-rusko#stalin_hladomor>

²⁰ KLAUS, V., a kol. *Válka na Ukrajině: předběžná zpráva*. Praha: UNIPRINT, 2022. s. 16.

²¹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Souhrnná teritoriální informace: Ukrajina* [online]. [cit. 2024-03-18] Dostupné z WWW: <<https://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2023/06/05/ukrajina-souhrnna-teritorialni-informace-2023-235820598.pdf>>

²² KLAUS, V., a kol. *Válka na Ukrajině: předběžná zpráva*. Praha: UNIPRINT, 2022. s. 16-17..

3.3 Události na Majdanu

Euromajdan, označuje sérii protestních událostí, které vypukly v listopadu 2013. Tento boj ukrajinských občanů o svá práva, kterým Euromajdan přerostl, se řadí mezi nejvýznamnější protestní akce v moderní historii Ukrajiny.²³

Za spouštěč událostí lze považovat odmítnutí tehdejším prezidentem Viktorem Janukovyčem podepsat asociační dohody, jež měly přivést Ukrajinu ke členství v Evropské unii. Plánem bylo, že asociační smlouvu Ukrajina podepíše v prosinci 2013, avšak prezident Janukovyč odmítl podepsání s odůvodněním, že smlouva není v zájmu Ukrajiny. Tento krok přesto stál v kontrastu s jeho dřívějším postojem, kdy opakovaně hovořil o evropské integraci jako o *"nejdůležitější zahraničněpolitické prioritě Ukrajiny"* až do svého obratu v listopadu 2013.²⁴

Kyjevský protest, který vyžadoval směřování Ukrajiny na západ, spravedlnost, demokracii a boj proti korupci, byl zmanipulován ruskými médii, která jej zobrazovala jako fašistický převrat. Kreml protesty interpretuje jako nepřátelské vůči východu a organizované západními fašisty.²⁵

Nicméně průzkumy ukázaly, že pětina účastníků pocházela z východu Ukrajiny a čtvrtina byla dvojjazyčná. Na východě se také objevily protesty, nazývané Antimajdan, s protievropským nábojem.²⁶ V Donbasu zesílil strach z "nebezpečných nacionalistů" po pohřbu místních policistů zvaných Berkut, kteří zemřeli při potlačování protestů v Kyjevě. Někteří místní preferovali komunistickou éru jako zdroj jistoty, kterou spojovali s Ruskem.²⁷

²³ HISTORYMAPS: *Revoluce důstojnosti* [online]. [cit. 2024-02-26] Dostupné z WWW: <<https://history-maps.com/cs/story/History-of-Ukraine/event/Revolution-of-Dignity>>

²⁴ PLOKHY, S. *Brány Evropy: Dějiny Ukrajiny*. Brno: Nakladatelství Jota, 2023. s. 367-370..

²⁵ WIKIPEDIE: *Euromajdan* [online]. [cit. 2024-02-26] Dostupné z WWW: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Euromajdan>>

²⁶ HÝBL, R., *Ukrajinské separatistické oblasti z perspektivy politické geografie*: bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2022, s.17

²⁷ HÝBL, R., *Ukrajinské separatistické oblasti z perspektivy politické geografie*: bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2022, s.17

3.4 Situace na Ukrajině po revoluci na Majdanu

Vzhledem k extrémní a neudržitelné situaci byl prezident Janukovyč donucen obavami o svůj život a bezpečnost opustit Ukrajinu a uprchnout do Ruska. Tím v podstatě došlo k pádu jeho režimu a k úspěchu státního převratu. Začalo se bouřit obyvatelstvo především na autonomní republice Krym v reakci na tyto události a zhoršující se situaci.²⁸

3.4.1 Anexe poloostrova Krym

V únoru 2014 z nejvyšších sfér ruského vedení vzešel plán na využití vnitřní krize na Ukrajině k anexi Krymu, destabilizaci částí východní a jižní Ukrajiny a jejich připojení k Rusku. Pozdější události naznačovaly, že tento plán nebyl pouhým gestem. Prezident Putin tvrdí, že osobně rozhodl o navrácení Krymu do Ruska během setkání se svými politickými poradci a vojenskými veliteli v noci z 22. na 23. února 2014, krátce po pádu Janukovyče.²⁹

3.4.2 Separatistický konflikt na východní Ukrajině

Pod vlivem událostí na Krymu a znepokojeným vývojem v ukrajinské politice a jazykových otázkách se proruské a separatistické skupiny v jihovýchodních částech Ukrajiny rozhodly napodobit Krym a vyhlásit svou nezávislost. Avšak narazily na dvě klíčové překážky – protože tyto separatistické regiony nebyly poskytnuty ústavní autonomie jako Krymská republika, Rusko je neuznalo ani nepřijalo. Ukrajinská vláda odmítla další rozpad země a ztrátu území, což vedlo k označení separatistických snah za terorismus a rozhodnutí použít vojenskou sílu.

Povstalecká jádra v strategických přístavních městech, jako jsou Oděsa a Mariupol, byla rychle a úspěšně potlačena ukrajinskou armádou a nacionalistickými paramilitárními skupinami, které vznikly v reakci na zhoršující se rusko-ukrajinský konflikt. Avšak odpor poblíž ruských hranic na východě v Doněcké a Luhanské oblasti,

²⁸ HÝBL, R., *Ukrajinské separatistické oblasti z perspektivy politické geografie*: bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2022, s.17-18.

²⁹ PLOKHY, S. *Brány Evropy: Dějiny Ukrajiny*. Brno: Nakladatelství Jota, 2023. s. 369-370.

kde separatisté vyhlásili "lidové republiky", ukrajinská armáda nedokázala plně zvládnout.³⁰

Situace na Donbasu se po anexi Krymu rapidně zhoršila. V dubnu 2014 začíná ukrajinská vláda ztrácet kontrolu nad regionem a začínají se objevovat polovojeenské jednotky, které nad oblastí přebírají kontrolu.³¹

Následně vznikají ruské loutkové státy Doněcká a Luhanská lidová republika. Ukrajinská společnost na tuto situaci reaguje značným navýšením počtu narukovaných do ukrajinské armády s cílem získat Donbas zpět pod kontrolu Kyjeva a zatlačit jednotky řízené Ruskem zpět za hranice regionu.³²

Cílem separatistů je získání klíčové infrastruktury, jako je letiště v Doněcku, elektrárna u Ščastja a přístav Mariupol, a obsazení celého území Luhanské a Doněcké oblasti. Jejich ambicióznějším cílem je vytvoření Novoruska, které by zahrnovalo území od Charkova po Oděsu. Tyto oblasti, na které separatisté dělají nárok, jsou charakterizovány etnickou a jazykovou smíšeností. Kvůli geografické nejistotě a nejasným etnickým hranicím existuje riziko, že konflikt nikdy zcela neskončí.³³

3.5 Ruská invaze na Ukrajinu

„Radikální zvrát, který nastal dnes ráno, nás nejen překvapil, ale i šokoval. Napadení suverénní země je neakceptovatelné a je potřeba jej odsoudit. Očekávali jsme rozumné chování Ruska, bohužel k němu nedošlo. Je nám smutno z lidského neštěstí, bolesti a utrpení, ke kterému dochází při násilném proniknutí ruské armády na ukrajinské území. Cítíme lítost nad tím, že nebyli využity všechny možnosti mírového řešení sporu, jehož je Ukrajina do značné míry jen tragickou obětí.

Stejně jako z Ruska nikdo nesejme jeho obrovský díl odpovědnosti za probíhající krveprolití, bude část odpovědnosti ležet i na každém, kdo mohl a snad ještě může přispět k okamžitému zastavení vojenských akcí.“³⁴

Václav Klaus a kolektiv IVK

³⁰ HÝBL, R., *Ukrajinské separatistické oblasti z perspektivy politické geografie*: bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2022, s.

³¹ PLOKHY, S. *Brány Evropy: Dějiny Ukrajiny*. Brno: Nakladatelství Jota, 2023. s. 372.

³² MOKRYK, R. *Hovory o Ukrajině*. Praha: Academia., 2023. s. 149.

³³ MOKRYK, R. *Hovory o Ukrajině*. Praha: Academia., 2023. s. 154-158.

³⁴ KLAUS, V., a kol. *Válka na Ukrajině: předběžná zpráva*. Praha: UNIPRINT, 2022. s. 25.

24. února 2022 provedla ruská armáda plnohodnotnou invazi na území Ukrajiny. Invaze Ruska na Ukrajinu vyvolala nejen rozsáhlou humanitární krizi, ale také největší nucenou migraci v Evropě od konce druhé světové války. Přibližně třetina obyvatel napadené země byla donucena opustit své domovy. I po dvou letech od vypuknutí konfliktu zůstává mimo své domovy deset milionů Ukrajinců. Z toho minimálně tři a půl milionu lidí bylo nuceno hledat útočiště v různých částech Ukrajiny. Dalších více než šest milionů lidí se uchýlilo do zahraničí, hledající bezpečí nejen v Evropě, ale také v zemích mimo ni.³⁵

³⁵ ČLOVĚK V TÍSNI. *Ukrajinská uprchlická krize: aktuální situace* [online]. [cit. 2024-03-19] Dostupné z WWW: <<https://www.clovekvtsni.cz/ukrajinska-krize-v-historickem-kontextu-8589gp>>

4 Závažnost uprchlické krize

V důsledku agresivního vniknutí Ruské federace na Ukrajinu dne 24. února 2022 začala v Evropské unii masivní vlna uprchlíků, kteří hledali bezpečí. Jedním z hlavních cílů pro tyto uprchlíky se stala Česká republika.

První následky náhlého přílivu lidí hledajících útočiště řešilo Ministerstvo vnitra, které přes Ústřední krizový štáb zabezpečovalo prvotní pomoc uprchlíkům. Pro řešení akutních potřeb uprchlíků po jejich příjezdu na území České republiky bylo zřízeno Národní asistenční centrum pro pomoc Ukrajině (NACPU) a Krajská asistenční centra pro pomoc Ukrajině (KACPU). Tyto instituce se starají o praktické záležitosti související s uprchlickou krizí.

Velkou část pomoci pak převzaly jak jednotlivé územní samosprávné celky, tak občanská společnost, které se podílely na poskytování pomoci a podpory uprchlíkům.

Celkový počet příchozích již významně převyšuje kapacitu státu, který není schopen přijmout další osoby bez dalších opatření. Hlavním cílem je nyní zajistit návazná opatření jako součást střednědobé až dlouhodobé strategie pro adaptaci a integraci uprchlíků do české společnosti. Je nezbytné umožnit uprchlíkům, aby si sami zajišťovali své potřeby. K tomu je nutné, aby získali stabilní bydlení a zaměstnání, zajistili vzdělání pro své děti a měli přístup ke zdravotní péči a sociálním službám.³⁶

4.1 Uprchlická vlna v číslech

ČR přijala během prvních pěti týdnů od ruské invaze téměř 280 tisíc uprchlíků; později celkový počet vydaných pobytových oprávnění vzrostl na téměř 395 tisíc. V rámci EU tak ČR hostí třetí nejvyšší počet ukrajinských uprchlíků (po Polsku a Německu) a má nejvyšší počet příchozích na 100 000 obyvatel.³⁷

Po prudkém nárůstu přílivu uprchlíků se po konci března a začátkem dubna 2022 situace mírně ustálila na úrovni 2 500 až 5 000 osob denně. Nicméně je očekáváno, že

³⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>>

³⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/pocty-osob-s-udelenym-pobytovim-opravnenim-v-souvislosti-s-valkou-na-ukrajine-xls.aspx>>

další jedinci hledající útočiště v České republice budou nadále přicházet, zejména v závislosti na délce a eskalaci konfliktu. To znamená, že Krajská asistenční centra pro pomoc Ukrajině (KACPU) budou nadále potřeba i v budoucím období. I když je možné činnost těchto center částečně omezit (zejména v některých krajích) mimo nepřetržitý provoz 24/7.³⁸

4.2 Trh práce

V činnosti Úřadu práce se vliv krize projevil nejprve ve zvýšeném počtu vydaných pracovních povolení pro držitele víz určených k toleranci, avšak po zavedení institutu dočasné ochrany výrazně poklesl počet vydaných povolení. Naopak nárůst v práci související s evidencí zaměstnaných osob s volným vstupem na trh práce ČR byl významný.

V roce 2022 byl zaznamenán výrazný meziroční nárůst cizinců ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce (+74,1 %), z čehož hlavní část tvořili cizinci s dočasnou ochranou podle zákona Lex Ukrajina (č. 66/2022 Sb.), kteří nepotřebovali povolení k zaměstnání. Tato skupina cizinců byla v roce 2022 významně větší než v předchozím roce. Zejména občané Ukrajiny tvořili významnou část, a to 72% z celkového počtu cizinců s volným přístupem na trh práce (192 046 z 265 214). Tento podíl se zvýšil ve srovnání s předchozím rokem. K závěru roku 2022 bylo celkem nahlášeno přes 100 tisíc zaměstnanců s dočasnou ochranou.³⁹

³⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>>

³⁹str.89 MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky* [online]. [cit. 2024-03-13] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2022.aspx>>

4.3 Kapacita bydlení a ubytovacích zařízení

„Otázka bydlení je klíčová a důsledky současné situace na Ukrajině nám dají pocítit jak moc. Problémy energetické krize a nedostupného bydlení se týkají mnoha zemí Evropské unie. Chceme urychlit výstavbu dostupného bydlení, které se nyní stává naléhavou záležitostí pro statisíce či dokonce miliony uprchlíků z Ukrajiny i pro všechny občany zemí EU, kteří poskytují neuvěřitelnou podporu obětem této nevyprovokované agrese,“ tvrdí ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš.⁴⁰

V Praze je situace s dostupností bydlení nejhorší, avšak i Brno a další krajská města se potýkají s podobnými problémy. Často se hovoří o nedostatečné výstavbě nových domů, která je často zpomalována dlouhými povolovacími procesy. Další výzvou jsou složitá jednání s městskými částmi, která přináší komplikace, a navíc v mnoha městech, včetně Prahy, zůstávají tisíce bytů nevyužitých.⁴¹

Ministerstvo pro místní rozvoj plánuje provést analýzu kapacit bytového fondu obcí a jejich možnosti využití v budoucnosti. Cílem je zkoumat možnosti využití finančních prostředků k rozšíření bytových kapacit, aby se mohli ubytovat jak současní uprchlíci v České republice, tak i v případě zhoršení situace v oblasti konfliktu na Ukrajině. Navrhované strategie budou zohledňovat dlouhodobě nedostatečné podmínky, které ohrožují téměř milion lidí v České republice rizikem bezdomovectví nebo nadměrných nákladů na bydlení.⁴²

Pokud jde o geografické rozmístění Ukrajinců v České republice, je poměrně vyvážené po celém území. Toto rozmístění je především ovlivněno dostupností pracovních příležitostí a koncentrací ekonomických aktivit, které jsou typicky vyšší v hustěji osídlených městských oblastech. Podle údajů Českého statistického úřadu z roku 2016 žije více než polovina Ukrajinců v Česku v metropolitních oblastech, především v Praze (43,2%) a okolních oblastech Středočeského kraje (15,3%). Další

⁴⁰ ASB. *Uprchlíká krize: Je nutné podpořit dostupné bydlení, tvrdí ministr* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.asb-portal.cz/aktualne/uprchlicka-krize-je-nutne-podporit-dostupne-bydleni-tvrdi-ministr>>

⁴¹ SEZNAM ZPRÁVY. *Zájem o byty se zdvojnásobil. Běženci míří na fary i ubytovny*. [online]. [cit. 2024-03-12] Dostupné z WWW: <<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zajem-o-najemni-byty-se-zdvojnasil-bezenci-miri-na-fary-i-ubytovny-193158>>

⁴² MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>>

významné koncentrace Ukrajinců lze nalézt v Jihomoravském kraji (včetně Brna) s podílem 9,1 % a v Plzeňském kraji s podílem 5,6%. V ostatních regionech se Ukrajinci častěji uplatňují ve službách různého charakteru a v menší míře i v zemědělství.⁴³

4.4 Ekonomické aspekty krize

Implementace opatření pro pomoc uprchlíkům z Ukrajiny bude samozřejmě spojena s náklady, jak přímými, tak nepřímými. Avšak při úspěšném provádění by měla tato opatření přinést i pozitivní finanční vlivy. Za určitých podmínek je dokonce možné, že celkový efekt vlny uprchlíků na český rozpočet a ekonomiku bude nakonec pozitivní.⁴⁴

Podle slov ministra vnitra Víta Rakušana bude zapotřebí vyčlenit přibližně 54 miliard korun.⁴⁵

Dle strategických priorit vlády ČR ke zvládnání dopadů migrační krize související s invazí Ruské federace na Ukrajinu je zapotřebí, aby jednotlivé částky přidělené k různým účelům byly pravidelně posuzovány ministerstvem financí na základě podrobných návrhů konkrétních opatření. Pokud bude potřeba dalších finančních prostředků, budou tyto zdroje alokovány podle aktuálních potřeb a vývoje situace v čase. Finanční aspekt je klíčovým prvkem strategie, kde schopnost flexibility a rychlé reakce na aktuální události a potřeby bude zásadní pro úspěšné a včasné provádění celého plánu.⁴⁶

⁴³ DRBOHLAV, D., JAROSEWICZ, M. *Ukrainian Migration in Times of Crisis: Forced and Labour Mobility*. Praha: Carter, 2016. s. 100-101.

⁴⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnání uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>>

⁴⁵ IDNES. *Zvládnutí uprchlické vlny z Ukrajiny má stát 54 miliard, příliv se zastavil* [online]. [cit. 2024-03-10] Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vlada-strategie-zvladnuti-migracni-vlny-valka-na-ukrajine-rakusan.A220413_142855_domaci_kop>

⁴⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnání uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>>

4.5 Bezpečnostní aspekty

Podle Bezpečnostní strategie České republiky 2023 je bezpečnostní hrozbou jak nelegální migrace, tak i neřízená a nekontrolovaná legální migrace, kdy stát není schopen účinně rozhodovat o objemu migračních toků či kontrolovat, kdo na jeho území vstupuje. Cílené zesilování nelegálních migračních toků se stává i nástrojem nepřátelského působení třetího státu.

Hrozbou je též nedostatečná nebo neúspěšná integrace pobývajících cizinců, která s sebou přináší riziko vytváření uzavřených komunit cizinců, včetně paralelních mocenských struktur, riziko sociální fragmentace společnosti a nárůstu xenofobie, netolerance a extremismu ve společnosti.⁴⁷

V souvislosti s uprchlickou krizí strategie dále považuje otázku migrace za zcela stěžejní problematiku, které je potřeba věnovat pozornost.⁴⁸

Vliv migrace na bezpečnost se stále zvyšuje jak v rámci Evropy, tak na národní úrovni. Důvodů je několikero. Migrace je stále více spojována s bezpečnostními hrozbami, jako je organizovaný zločin, obchod s lidmi a terorismus, a to v důsledku rostoucího objemu migračních toků. Tyto toky jsou motivovány ekonomickými faktory, regionálními konflikty, změnami klimatu a v některých případech i zneužíváním migrace některými mezinárodními hráči.

Česká republika se snaží vést migrační politiku, která aktivně předchází negativním jevům spojeným s migrací, účinně je řeší a minimalizuje jejich dopady. Důležité je působit preventivně v zemích původu migračních toků a současně se zaměřovat na tranzitní země, které jsou těmito toky ovlivněny. Klíčové je dodržování ochrany vnějších hranic EU a posílení schopnosti EU účinně spravovat migrační politiku. Při plánování objemu a struktury přijímaných cizinců musí Česko zohlednit jak jejich přínos, tak i absorpční kapacitu země.

Úspěšná migrační politika vyžaduje průběžný monitoring a rychlou identifikaci rizikových jevů, flexibilitu a schopnost reagovat na nové trendy. Důležitá je také

⁴⁷VLÁDA ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. [cit. 2024-03-06] Dostupné z WWW:<https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf>

⁴⁸VLÁDA ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. [cit. 2024-03-06] Dostupné z WWW:<https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf>

podpora efektivních správních, trestněprávních a návratových procesů, stejně jako dostatečná kapacita pro jejich realizaci.⁴⁹

⁴⁹VLÁDA ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. [cit. 2024-03-06] Dostupné z WWW:<https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf>

5 Strategie České republiky pro zvládnutí uprchlické krize

Hlavním strategickým cílem Vlády České republiky je posílit zemi v oblasti hodnot, sociální soudržnosti, kultury a ekonomiky v kontextu současné situace vyvolané agresí Ruské federace na Ukrajině. K dosažení tohoto cíle je nutné provést opatření v 13 klíčových oblastech, které zahrnují koordinaci, komunikaci, financování, digitalizaci správy a všechny relevantní aspekty integrace uprchlíků, jako jsou bydlení, vzdělávání, zdravotní péče, sociální podpora a bezpečnost.⁵⁰

Strategická opatření jsou formulována s ohledem na tři možné scénáře (1. 250-300 tisíc, 2. 500-600 tisíc, 3. jeden milion uprchlíků). S přihlédnutím k aktuálnímu průběhu konfliktu a jeho posunu na východní Ukrajinu, kde se očekává eskalace bojů, jsou strategické priority navrženy tak, aby byly flexibilní a umožňovaly reakci na aktuální situaci a případný nárůst počtu uprchlíků až do předpokládaného rozsahu 500-600 tisíc osob.⁵¹

Významným dokumentem je v souvislosti s migrací v předešlých letech také *Strategii migrační politiky České republiky*, který dne 29. července 2015 přijala vláda České republiky. Stanovuje klíčové zásady a cíle v oblasti migrace na národní i evropské úrovni. Tento materiál obsahuje konkrétní nástroje, které slouží k dosažení stanovených cílů a pokrývá celou škálu migrační problematiky.

Strategie je rozdělena do sedmi tematických modulů, které odpovídají stěžejním zásadám. Kromě zajištění bezpečnosti státu se zabývá integrací cizinců, nelegální migrací, mezinárodní ochranou, vnějšími dimenzemi migrace, volným pohybem osob v rámci EU a schengenského prostoru, legální migrací a provázaností s politikami EU v oblasti migrace.

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci je odpovědný za dohled nad realizací této strategie.

⁵⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>>

⁵¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>>

Hlavními prioritami České republiky jsou:

- Zajistit klidné soužití občanů s cizinci prostřednictvím účinné integrace, aby se předešlo negativním sociálním jevům.
- Zabezpečit bezpečnost občanů a účinně prosazovat právo v oblasti nelegální migrace a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi.
- Plnit závazky v oblasti azylu.
- Poskytovat pomoc uprchlíkům v zahraničí a předejít dalšímu rozvoji migrační krize.
- Udržet výhody volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru.
- Podporovat legální migraci v souladu s potřebami trhu práce.
- Plnit mezinárodní a evropské závazky a aktivně se podílet na hledání společných řešení.⁵²

Dalším stěžejním dokumentem pro řešení a koordinaci uprchlické krize je *Lex Ukrajina*. Jedná se o souhrnné označení pro zákony na pomoc uprchlíkům z Ukrajiny v ČR.⁵³ Jsou to zákony č. 65 až 67/2022 Sb. a nařízení vlády č. 206/2022 Sb., vyhlášené 21. 3. 2022.⁵⁴

Lex Ukrajina byla poprvé vytvořena v březnu 2022 a od té doby prošla několika novelizacemi. Od 1. ledna 2024 platí šestá verze těchto zákonů. Tato legislativa se skládá ze tří hlavních norem: zákon navržený Ministerstvem vnitra upravuje proces udělování dočasné ochrany, právní status uprchlíků a jejich přístup k zdravotní péči; zákon navržený Ministerstvem práce a sociálních věcí upravuje otázky zaměstnávání, sociálního zabezpečení a péče o děti; a zákon navržený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy upravuje přístup k vzdělání.⁵⁵

⁵² MINISTERSTVO VNITRA. *Strategie migrační politiky České republiky* [online]. [cit. 2024-03-16] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>>

⁵³INKLUZIVNÍ ŠKOLA. *Lex Ukrajina – vzdělávání* [online]. [cit. 2024-03-12] Dostupné z WWW: <<https://inkluzivniskola.cz/ukrajina/lex-ukrajina1a2-vzdelavani>>

⁵⁴ MINISTERSTVO VNITRA. *Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv* [online]. [cit. 2024-03-12] Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=65/2022&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

⁵⁵ CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ. *Hlavní změny v souvislosti s Lex Ukrajina VI* [online]. [cit. 2024-03-05] Dostupné z WWW: <<https://www.integracnicentra.cz/headlines/hlavni-zmeny-v-souvislosti-s-lex-ukrajina-vi/>>

6 Integrace válečných uprchlíků z Ukrajiny

Na integraci uprchlíků můžeme pohlížet dvěma způsoby. Za první jako na proces kulturní a společenské adaptace, který je přirozený jak pro přijímající společnost, tak pro integrující se menšiny. Za druhé pak jako na součást integrační politiky hostitelského státu.

První úroveň lze srovnat s pojmy socializace a akulturace, které jsou často diskutovány v sociologii. Klíčovou devizou těchto procesů je individuální přístup a schopnost jak samotného integrujícího se jedince, tak přijímající společnosti.

Druhou úroveň je potřeba chápat zejména jako koncepční a multidimenzionální, což znamená, že pro úspěšnou integraci je nezbytné vytvoření vhodných podmínek a nástrojů, které umožní uprchlíkům zapojit se do všech aspektů ekonomického, sociálního, kulturního, občanského a politického života v hostitelské zemi.⁵⁶

Podle Aktualizované koncepce integrace je integrace v Česku pojímána jako vzájemný proces spojení místních obyvatel a cizinců do jedné komunity. Oba subjekty se aktivně účastní integračního procesu. Výsledky této integrace označují míru začlenění cizinců do různých aspektů společnosti, včetně sociálního, ekonomického, právního, politického, kulturního a geografického, přičemž migranti zaujímají v podstatě stejnou pozici jako členové majoritní populace.⁵⁷

6.1 Dlouhodobé integrační programy a jejich cíle

Integrace, tj. spojení nebo začlenění částí celku, má zvláště v kontextu cizinců význam postupného zapojení imigrantů do existujících struktur a vazeb společnosti hostitelského státu. Je to komplexní proces, který zahrnuje politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.⁵⁸

Integrace je dynamický proces, který trvá dlouhodobě a vyžaduje účast jak cizinců a jejich potomků, tak i domácího obyvatelstva. Cílem integračních opatření je

⁵⁶ ROMÁNKOVÁ, G. *Role nevládních organizací v procesu integrace azylantů v České republice*: diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, 2007 s.27

⁵⁷ DRBOHLAV, D., a kol. *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha: SLON, 2010. s. 91.

⁵⁸ VLÁDA ČR. Usnesení č. 689 ze dne 7. července 1999 o Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky a o přípravě a realizaci této koncepce. s. 3-4. Dostupné také z WWW: <https://mintegration.zcu.cz/files/soubory/klicove-dokumenty/02-KIC/01-Usneseni-vlady-CR-ze-dne-7.-cervence-1999-c.-689-Zasadach-koncepce-integrace-cizincu-na-uzemi-Ceske-republiky.pdf>.

dosáhnout vzájemně prospěšného soužití nově příchozích a obyvatelstva hostitelské země.⁵⁹

6.1.1 Státní integrační program

Program je realizován kombinací vlastních zdrojů a kapacit, a to i prostřednictvím dodavatelského modelu. Hlavním cílem je poskytovat služby přímo tam, kde jsou potřební uživatelé. Organizace vytvořila síť tzv. kontaktních míst, umístěných v oblastech s významnou přítomností cílové skupiny, které pokrývají i okolní oblasti, a jsou vybavena personálem sociálních pracovníků, kteří mají k dispozici kancelářské vybavení.

Tito pracovníci se specializují na integrační práci, což zahrnuje poradenství, doprovázení, zprostředkování, informování a mediace. Udržují intenzivní kontakt s neziskovým sektorem a dalšími zdroji ve společnosti, a budují konstruktivní vztahy s institucemi. Pracují na individuálních integračních plánech s každým klientem a sledují jejich dlouhodobý vývoj. Pokud dosáhnou svých kapacit, spolupracují s partnerem na dalších krocích nebo řešeních. Nad dalším průběhem integrační práce s klientem dohlíží dodavatel. Integrační azylová střediska slouží jako standardní místa pro držitele mezinárodní ochrany, kde jsou poskytovány podpůrné služby. Oproti minulosti jsou tyto střediska nyní aktivními kontaktními místy, avšak jsou určena výhradně pro osoby, které v nich žijí.⁶⁰

SIP zahrnuje ve svém integračním programu pět klíčových oblastí integrace a to po dobu maximálně dvanácti měsíců.

⁵⁹VLÁDA ČR. Usnesení č. 1051 ze dne 14. prosince 2022 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2023. s.7. Dostupné také z WWW: <https://www.cizinci.cz/documents/551336/568629/Postup_pri_realizaci_KIC_v_roce_2023.pdf/26e119a4-4008-67db-1473-71acabbd3942>

⁶⁰STÁTNÍ INTEGRAČNÍ PROGRAM. Česká republika má pro integraci osob s mezinárodní ochranou komplexní nástroj [online]. [cit. 2024-03-05] s.1-3. Dostupné z WWW: <https://www.integracniprogram.cz/wp-content/uploads/2017/06/Oficial_text.pdf>

Oblast bydlení se zaměřuje na:

Možnost pronájmu nebo podnájmu bytu, případně uzavření ubytovací smlouvy v případě, že je ubytování spojeno s prací na dobu minimálně jednoho roku. V případě potřeby může být požadováno uhradit vstupní náklady, jako je provize realitní kanceláři ve výši maximálně jednoho měsíčního nájemného. Poskytnutí jednorázového a nevratného finančního příspěvku na zajištění bydlení. Placení prvního, případně i druhého nájemného. Zařízení bytu nezbytným základním nábytkem a dalším potřebným vybavením. Krytí nákladů spojených se stěhováním oprávněné osoby do bytu, včetně nákladů na samotné stěhování.

V oblasti zaměstnání se poskytuje pomoc zejména při:

Podání žádosti o zprostředkování práce, což vede k registraci na úřadu práce. Hledání zaměstnání pomocí dostupných nabídek pracovních míst. Zajištění rekvalifikací a dalších kurzů.

Asistence v oblasti vzdělávání se zaměřuje především na:

Pomoc při začlenění dětí do základní školy v souladu s povinnou školní docházkou. Pomoc při hledání možností studia na středních nebo vysokých školách. Podpora při podání žádosti o uznání zahraničního středoškolského nebo vysokoškolského vzdělání a příslušných dokladů (tzv. nostrifikace). Asistence při začlenění dětí do zájmových kroužků během povinné školní docházky. V případě zájmu zprostředkování nadstandardních jazykových kurzů, například s důrazem na získání zaměstnání. Pomoc při začlenění dětí do programů předškolního vzdělávání.

Asistence v sociální oblasti se zaměřuje především na:

Pomoc při vyplňování žádostí o sociální dávky podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, a při dalších potřebných návštěvách. Podpora při žádání o sociální dávky podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, a při následných návštěvách.

Asistence v zdravotní oblasti se zaměřuje zejména na:

Pomoc při registraci u zdravotních pojišťoven. Asistenci při registraci u lékařů a během jednotlivých návštěv. Podporu při nákupu a úhradě speciálních zdravotních pomůcek pro osoby s postižením.⁶¹

6.1.2 Koncepce integrace cizinců

Koncepce integrace cizinců představuje klíčový dokument v politice vlády České republiky. První verze koncepce byla schválena v roce 2000 a vycházela ze Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR z roku 1999. Tato Koncepce je pravidelně aktualizována v intervalech pěti let.

Každoročně vláda České republiky stanovuje konkrétní úkoly na následující rok prostřednictvím usnesení vlády k *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců*.⁶²

Koncepce se zaměřuje na několik klíčových oblastí, včetně znalosti češtiny, dosažení ekonomické soběstačnosti, orientace cizinců ve společnosti a budování vztahů mezi cizinci a majoritní společností.⁶³

Dále klade důraz na zvýšení informovanosti jak mezi cizinci, tak i veřejností, implementaci integrační politiky na regionální úrovni, včetně podpory rozvoje Center na podporu integrace cizinců a projektů obcí. Součástí koncepce je také interkulturní vzdělávání pracovníků působících v prostředích, kde dochází ke kontaktu s cizinci.⁶⁴

⁶¹ STÁTNÍ INTEGRAČNÍ PROGRAM. *Česká republika má pro integraci osob s mezinárodní ochranou komplexní nástroj* [online]. [cit. 2024-03-05] s.2. Dostupné z WWW: <https://www.integracniprogram.cz/wp-content/uploads/2017/06/Oficial_text.pdf>

⁶² CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Integrační politika ČR* [online]. [cit. 2024-03-01] Dostupné z WWW: <<https://www.cizinci.cz/zakladni-informace1>>

⁶³ BEJČEK, J., M., Mgr. *ÚVOD DO PRÁCE S RODINAMI MIGRANTŮ S UDĚLENOU MEZINÁRODNÍ OCHRANOU*. Praha: ÚJAK, 2016. s. 74.

⁶⁴ CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Integrační politika ČR* [online]. [cit. 2024-03-01] Dostupné z WWW: <<https://www.cizinci.cz/zakladni-informace1>>

6.2 Jazyková příprava v oblasti integrace

Pro úspěšnou integraci jedince je znalost českého jazyka stěžejním předpokladem. Pro SIP je tedy jedna z hlavních priorit vytvořit pro uprchlíky takové podmínky, které umožní úspěšnou realizaci nauky českého jazyka.

Podle aktualizované Koncepce integrace cizinců má úroveň znalosti českého jazyka přímý vliv na rozvoj sociálního a pracovního potenciálu cizinců, jakož i na intenzitu a kvalitu interakce mezi cizinci a majoritní společností. Zlepšení této dovednosti také rozšiřuje možnosti integrace cizinců do hlavního proudu společnosti.

V rámci podpory výuky češtiny pro dospělé cizince je poskytována široká škála kurzů českého jazyka vhodných pro různé úrovně pokročilosti a různá profesní zaměření. To zahrnuje i kurzy přípravy na zkoušky, které jsou vyžadovány pro získání trvalého pobytu nebo občanství v České republice. Tyto kurzy jsou dostupné ve všech regionech země a jsou poskytovány prostřednictvím osmnácti Center na podporu integrace cizinců, stejně jako prostřednictvím projektů nevládních organizací a dalších subjektů, jako jsou školy, úřady práce a obce.

Kromě toho je možnost účasti na výuce češtiny poskytována i zranitelným skupinám, zejména cizinkám (resp. rodičům dětí - cizinců). Vybrané kurzy jsou plánovány tak, aby odpovídaly jejich potřebám a zároveň je zajištěna možnost péče o jejich děti během vzdělávacích aktivit.⁶⁵

6.3 Vzdělání a integrace ukrajinských dětí a studentů

Vzdělávání dětí patří v oblastech integrace mezi hlavní kroky, které vedou k účinné a úspěšné integraci do majoritní společnosti. Aby se podařilo naplnit integrační cíle v této oblasti, je zapotřebí zejména připravenost škol a široké veřejnosti na přijetí dětí a jejich rodin jako přirozené součásti společnosti.⁶⁶

O tom, jak rychle se dítě dokáže přizpůsobit životu v novém prostředí, rozhoduje celá řada faktorů. Mezi tyto klíčové faktory patří zejména rodinné a materiální

⁶⁵ VLÁDA ČR. Usnesení č. 1051 ze dne 14. prosince 2022 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2023. s.8. Dostupné také z WWW: <https://www.cizinci.cz/documents/551336/568629/Postup_pri_realizaci_KIC_v_roce_2023.pdf/26e119a4-4008-67db-1473-71acabbd3942>

⁶⁶ BEJČEK, J., M., Mgr. *ÚVOD DO PRÁCE S RODINAMI MIGRANTŮ S UDĚLENOU MEZINÁRODNÍ OCHRANOU*. Praha: UJAK, 2016. s. 78.

podmínky, zdravotní stav, kompletnost rodiny, role jednotlivých členů a schopnost zvládat stres a krizové situace.

Věk dítěte a jeho integrace do školního prostředí hrají také významnou roli. Mladší děti se často lépe identifikují s novou kulturou díky svým vrstevníkům a mohou se rychleji naučit nový jazyk. Názory se různí, ale zkušenosti naznačují, že děti často lépe ovládají cizí jazyk než jejich rodiče.⁶⁷

6.4 Podpora profesní integrace a přístupu na trh práce

Nejčastější oblasti, kde pracovní migranti nacházejí zaměstnání v České republice, zahrnují zpracovatelský průmysl, stavebnictví, obchod a služby. Převážně cizinci z třetích zemí se často uplatňují na nekvalifikovaných pracovních pozicích, kde vykonávají fyzicky náročnou práci. Často jsou pod kvalifikováni, což znamená, že pracují na pozicích, které nevyžadují tak vysokou kvalifikaci, jakou sami disponují. Hlavním důvodem pro migraci pracovníků do cílové země je především potřeba levné pracovní síly v České republice. Rozhodnutí migrace není pouze ovlivněno situací samotných migrantů, ale také situací na českém trhu práce.⁶⁸

Nicméně je důležité si znovu uvědomit, že Česká republika zatím nemá dostatečně rozvinutou integrační politiku pro ukrajinské uprchlíky. Hlavní důraz je kladen na ekonomickou integraci, tedy jejich uplatnění na trhu práce, ale nedokáže uspokojit potřeby v oblasti jazyka, sociálních vztahů a kulturní adaptace.

Tento přístup jasně ukazuje na český zájem o ekonomické využití uprchlíků. Přestože rychlý přechod na trh práce může být výhodný, přináší také své obtíže. Například zatímco země jako Německo nebo Norsko organizují jazykové kurzy pro uprchlíky ještě před jejich začleněním do pracovního trhu, Česká republika se spoléhá na neziskové organizace a další nestátní subjekty.

Kvalita poskytovaných služeb však nemusí být optimální, a kurz může probíhat současně s prací. Navíc s platností tzv. Lexu Ukrajina od července 2023, který omezuje poskytování humanitární pomoci uprchlíkům, se Ukrajinci mohou rozhodnout neabsolvovat kurzy a raději nastoupit do zaměstnání. To může vést k situaci, kdy

⁶⁷ BEJČEK, J., M., Mgr. *ÚVOD DO PRÁCE S RODINAMI MIGRANTŮ S UDĚLENOU MEZINÁRODNÍ OCHRANOU*. Praha: ÚJAK, 2016. s. 89.

⁶⁸ SCHEU, H., CH., ed. *Migrate a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011. s. 183. ISBN 975-87284-07-0.

i jedinci s vysokou kvalifikací mají kvůli nedostatečnému jazykovému vybavení práci na nižší úrovni.⁶⁹

6.5 Sociální a psychologická pomoc uprchlíkům

Uprchlíci, kteří hledají útočiště v nové zemi, přicházejí z různých prostředí a s rozmanitými zdroji, ale sdílejí společné problémy spojené s útekem a životem v exilu. V oblasti sociálních problémů lze rozlišovat mezi dvěma skupinami: traumatizovanými a netraumatizovanými uprchlíky. Většina z nich se řadí mezi ty, kteří sice mohou mít za sebou náročné životní události, ale disponují zdroji potřebnými k tomu, aby se vyrovnali se svými problémy a zvládli nové prostředí. Pro tyto uprchlíky je primárně důležité poskytnout poradenství a obecné informace o sociálních podmínkách.

Menší skupinu tvoří uprchlíci, kteří zažili traumatické události natolik intenzivně, že jejich zdroje jsou nedostatečné nebo jim chybí fyzická nebo psychická odolnost. Tato skupina vyžaduje specializovanou pomoc a podporu navíc k základním službám. Charakter a rozsah poskytované pomoci traumatizovaným uprchlíkům se liší v závislosti na cílech sociální práce, organizačním kontextu a dalších faktorech.⁷⁰

Podobně jako u běžných uprchlíků, i traumatizovaní uprchlíci často disponují různými zdroji, jako je například dosažené vzdělání, pracovní zkušenosti a politické angažovanosti. Dopady traumatu jsou individuální, avšak mnozí z traumatizovaných uprchlíků prožívají silné viktimizace. Ztráty a rizika jsou pro všechny uprchlíky podobná, ale traumatizovaní uprchlíci mohou navíc zažívat ztrátu kontaktu s realitou (disociaci, depersonalizaci atd.) a často pociťují intenzivní bezmoc. Proto je důležitý posilující přístup k traumatizovaným uprchlíkům. Porozumění vlastním reakcím a v případě potřeby i terapie umožní traumatizovanému uprchlíkovi aktivní rozhodování a jeho aktivní účast na procesu integrace.⁷¹

⁶⁹ JIRKA, L., *Český přístup k ukrajinským uprchlíkům na trhu práce je nestrategický*. *Deník Referendum* [online]. [cit. 2024-03-04] Dostupné z WWW: <<https://denikreferendum.cz/clanek/35925-cesky-pristup-k-ukrajinskym-uprchlikum-na-trhu-prace-je-nestrategicky>>

⁷⁰ DVOŘÁKOVÁ, J., HERVERTOVÁ, V., HORSKÁ, J., MOUREČKOVÁ, H. *Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi*. Praha: TRITON, 2008. s. 60.

⁷¹ DVOŘÁKOVÁ, J., HERVERTOVÁ, V., HORSKÁ, J., MOUREČKOVÁ, H. *Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi*. Praha: TRITON, 2008. s. 69.

7 Důsledky a dopady uprchlické krize pro Českou republiku

Uprchlická krize představuje pro Českou republiku značnou výzvu. V reakci na krizi ČR přijala bezprecedentní počet uprchlíků, čímž se stala jednou z nejvíce zasažených zemí v Evropě.

Hlavní dopady krize se týkají humanitární a sociální oblasti. ČR musela zajistit ubytování, stravování a základní materiální pomoc pro statisíce uprchlíků. Dále bylo nutné zajistit jejich přístup ke zdravotní péči, vzdělání a pracovním trhům. Vláda ČR na tyto účely vyčlenila značné finanční prostředky a koordinovala pomoc s neziskovými organizacemi a dobrovolníky.

Kromě humanitární a sociální oblasti krize zasáhla i ekonomiku. Uprchlíci představují nový zdroj pracovních sil, ačkoliv jejich integrace do pracovního trhu může být zdlouhavá a náročná. Vláda ČR zavedla programy na podporu jejich zaměstnání a usnadnila jim přístup k jazykovým kurzům a rekvalifikaci.⁷²

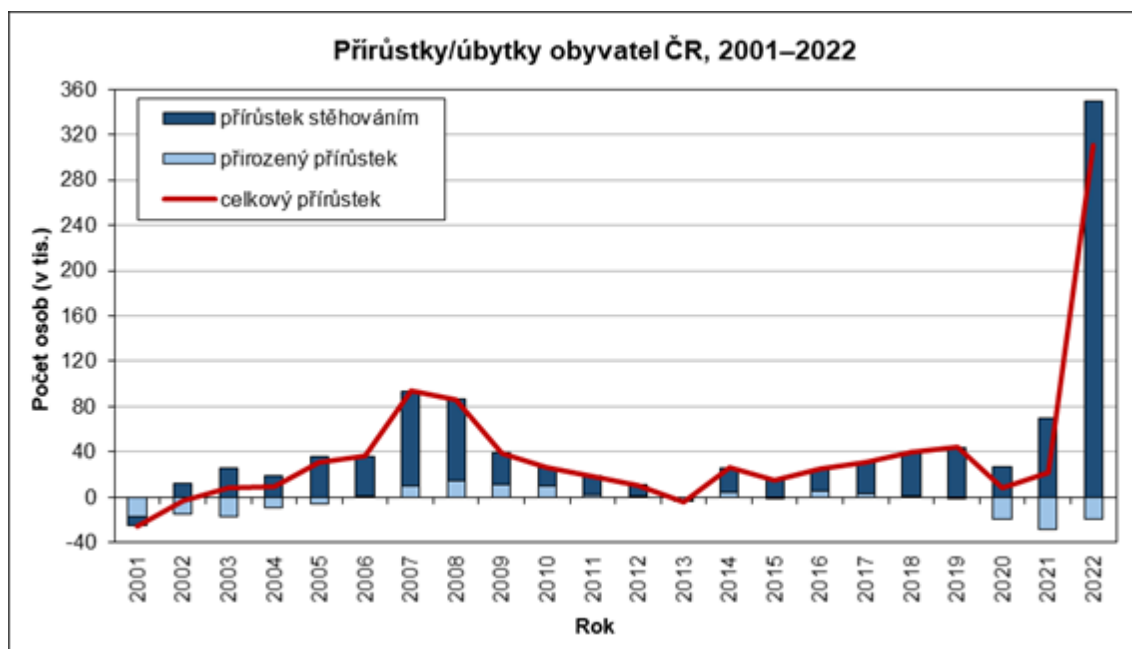
7.1 Demografické dopady

K 31. prosinci roku 2022 dosáhla populace České republiky čísla 10 827 529 obyvatel, což byl nejvyšší počet od konce druhé světové války. Během roku 2022 populace narostla o 310,8 tisíc osob ve srovnání se stavem k 31. prosinci 2021, což představovalo největší meziroční nárůst v historii z hlediska absolutního i relativního přírůstku (o 3,0 %). Tento nárůst byl způsoben masivní imigrační vlnou v důsledku ozbrojeného konfliktu na Ukrajině.

Populace České republiky pravidelně roste od roku 2003 s výjimkou roku 2013, kdy došlo k úbytku o 3,7 tisíce osob. Většinu přírůstku tvoří kladné saldo zahraniční migrace. Přírozeným pohybem obyvatelstva (rozdílem mezi počtem narozených a zemřelých osob) populace České republiky od roku 2019 klesá, a to o více než 18 tisíc

⁷² DRBOHLAV, D., *Ukrajinská pracovní migrace v Česku. Migrace – Remittance – (Rozvoj)* Praha: Karolinum, 2015. s.46

Obrázek 1 – Přírůstky/úbytky obyvatel ČR, 2001–2022⁷³

osob ročně. V roce 2022 se snížení počtu živě narozených dětí výrazněji podílelo na přirozeném úbytku ve srovnání s lety 2020 a 2021.⁷⁴

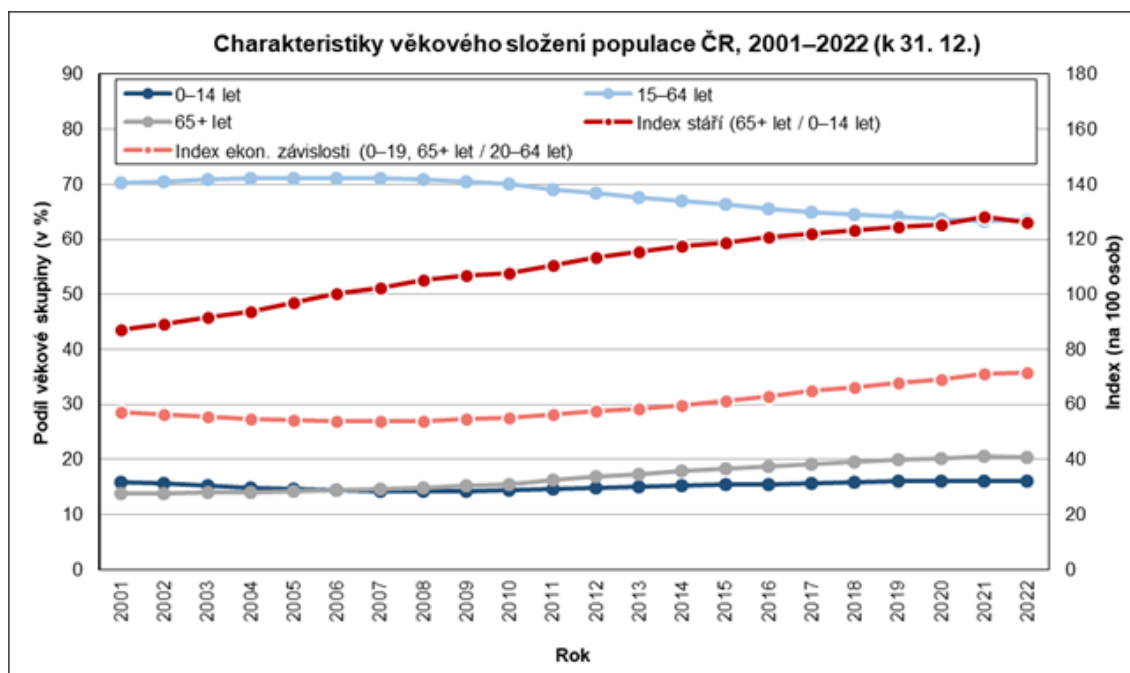
Migrace z Ukrajiny, která převážně zahrnovala děti a ženy v pracovním věku, mírně zpomalila proces stárnutí populace. Průměrný věk obyvatel České republiky, který postupně rostl od počátku osmdesátých let 20. století, v roce 2022 klesl meziročně o dvě desetiny roku na hodnotu 42,6 let. Naopak, v předchozích devíti letech stoupl o 1,5 roku (z 41,3 let na začátku roku 2013 na 42,8 let ke konci roku 2021). Věkový medián, který rozděluje populaci na dvě stejně početné části, za posledních deset let (2013–2022) stoupl o více než průměrný věk obyvatel, a to z 40,4 na 43,7 let, tedy o 3,3 roku. Nicméně meziročně v roce 2022, podobně jako průměrný věk, poklesl o jednu desetinu roku. Index ekonomické závislosti, který srovnává početní stav skupin populace považovaných za neekonomicky aktivní (0–19 a 65+ let) a ekonomicky aktivní (20–64 let), v letech 2013 až 2022 kontinuálně vzrostl z 57 na 72 osob mimo ekonomicky aktivní věkovou kategorii na 100 osob v ekonomicky aktivním věku.⁷⁵

⁷³ ČSÚ. *Aktuální populační vývoj v kostce* [online]. [cit. 2024-03-07] Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>>

⁷⁴ ČSÚ. *Aktuální populační vývoj v kostce* [online]. [cit. 2024-03-07] Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>>

⁷⁵ ČSÚ. *Aktuální populační vývoj v kostce* [online]. [cit. 2024-03-07] Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>>

Obrázek 2 - Charakteristiky věkového složení populace ČR, 2001-2022⁷⁶

7.2 Vztah Čechů a Ukrajinců

Obě národnosti navzájem připisují různé vlastnosti. Češi jsou podle ukrajinského pohledu často vnímáni pozitivně, protože jsou považováni za hrdiny, kteří bojovali za svobodu a demokracii během událostí v letech 1968 a 1989.

Naopak většina Ukrajinců má k Čechům přátelský a partnerství postoj, protože si uvědomuje historickou, politickou a ekonomickou blízkost mezi oběma národy.⁷⁷

V posledních letech byl přístup Čechů k Ukrajincům na prahu negativní a pozitivní roviny. Ukrajinci byli, vzhledem k bohaté minulosti pracovní migrace v České republice, vnímáni spíše jako zdroj levné pracovní síly.⁷⁸

V roce 2023 došlo podle agentury STEM k mírnému poklesu sympatií veřejnosti k Ukrajině oproti roku 2022, kdy země zaznamenala nárůst sympatií v souvislosti s válkou. Zatímco v dubnu 2022 hodnotilo Ukrajinu jedničkou nebo dvojkou 36 % respondentů, v červnu 2023 toto číslo kleslo na 33 %.

⁷⁶ ČSÚ. *Aktuální populační vývoj v kostce* [online]. [cit. 2024-03-07] Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>>

⁷⁷ KRASOVSKYI, Y., *Ukrajinci a Češi. Úskalí dialogu*. Goethe Institut [online]. [cit. 2024-02-25] Dostupné z WWW: <<https://www.goethe.de/prj/jad/cs/exil/24650744.html>>

⁷⁸ HRONOVÁ, Z., *Na Ukrajince jsme pohlíželi jen jako na levné dělníky. Nyní jsou pro nás sousedy*. Deník [online]. [cit. 2024-02-27] Dostupné z WWW: <https://www.denik.cz/z_domova/ukrajinsti-uprchlici-v-cesku-20240222.html>

Naopak, Rusko si v očích české veřejnosti mírně polepšilo. Zatímco v roce 2022 ho hodnotilo jedničkou nebo dvojkou pouze 12 % respondentů, v červnu 2023 toto číslo stoupl na 16 %. Nicméně i přes toto zlepšení zůstává hodnocení Ruska mezi dotazovanými zeměmi jedno z nejnižších, což naznačuje, že má stále nízkou popularitu.⁷⁹

7.3 Ekonomické dopady

Příliv zahraniční pracovní síly do ekonomiky zvyšuje počet pracovních míst v hostitelské zemi, což dává firmám větší výběr zaměstnanců. To otevírá širokou škálu možností při hledání nových pracovníků. Profese a odvětví národní ekonomiky, které mají nedostatek pracovní síly (například zemědělství, stavebnictví, IT služby), lákají kvalifikované imigranty, kteří pomáhají zmírňovat tyto nedostatky. Zvýšená nabídka práce způsobená přistěhovalectvím může zpomalit růst mezd nebo dokonce vést ke snížení mezd, protože rozšiřující se pracovní nabídka může uspokojit požadavky firem na pracovní sílu.

Dalším faktorem tlumícím růst mezd je skutečnost, že migranti obvykle pocházejí z méně rozvinutých zemí a jsou ochotni přijmout nižší platy než místní pracovníci. Tyto mírné tlaky na mzdy a nízké inflační tendence vytvářejí hospodářské prostředí, které je vhodné pro centrální banky s nízkými úrokovými sazbami, které podporují investice a růst. To přináší pozitivní změny nákladů pro firmy již v krátkém období, ale také pro konečné spotřebitele, kteří mohou očekávat nižší ceny zboží a služeb.⁸⁰

7.3.1 Dopady na pracovní trh

Rostoucí objem pracovní migrace v nedávných letech způsobuje, že diskuse o ekonomických a sociálních důsledcích a přínosech migrace pracovní síly je stále aktuálnějším tématem mezi ekonomy a politiky. Zvýšený počet čistých přesunů může mít významný dopad na trh práce jak přijímajících zemí, tak zemí původu migrantů, a na další makroekonomické faktory. Přistěhovalectví přináší ekonomické výhody pro

⁷⁹ STEM. *Hodnocení vztahu občanů České republiky k vybraným zemím Evropy a světa během války na Ukrajině* [online]. [cit. 2024-03-11] Dostupné z WWW: <<https://www.stem.cz/hodnoceni-vztahu-obcanu-ceske-republiky-k-vybranym-zemim-evropy-a-sveta-behem-valky-na-ukrajine-2/>>

⁸⁰PALÁT, M. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: KEY Publishing, 2015. s. 45-46.

země, které je přijímají, protože migranty často charakterizuje vyšší ekonomická aktivita než místní obyvatelstvo. Jsou ochotni přijmout i méně atraktivní pracovní místa, akceptovat nižší platy nebo se spokojit s obtížnějšími pracovními podmínkami, což může podporovat růst produktivity práce, podnikání a ekonomický rozvoj.

Skutečné ekonomické důsledky imigrace jsou ovlivněny nejen ekonomickou situací v přijímající zemi a jejími aktuálními potřebami pracovní síly, ale také legislativním rámcem týkajícím se imigrace a kulturními a osobními vlastnostmi samotných migrantů, včetně jejich ochoty a schopnosti pracovat a žít v hostitelské zemi a začlenit se do její společnosti.⁸¹

V červnu roku 2023 učinila agentura PAQ Research ve spolupráci se Sociologickým ústavem AV ČR výzkum, který byl mimo jiné zaměřen také na pracovní a příjmovou situaci uprchlíků.

Dle jejich výsledků má práci v ČR již 67 % ekonomicky aktivních uprchlíků, což představuje nárůst o 22 procentních bodů oproti situaci v létě 2022. Za ekonomicky aktivní jsou v tomto kontextu považováni uprchlíci starší 17 let, kteří momentálně pracují, podnikají v České republice nebo na Ukrajině, včetně pracujících studentů, důchodců nebo osob na mateřské/rodičovské dovolené, nebo jsou nezaměstnaní. Odhaduje se, že mezi 100 až 130 tisíci Ukrajinci vykonává nějaký druh placené práce v Česku, ale přesnost tohoto odhadu závisí na tom, kolik Ukrajinců s dočasnou ochranou v ČR skutečně žije a tvoří základ pro toto vyhodnocení.

Nicméně většina z nich stále pracuje pod svou kvalifikací. Zpráva uvádí, že 58 % uprchlíků pracuje v Česku v méně kvalifikovaných pozicích než na Ukrajině, a to především z důvodu horší znalosti češtiny. Mzdy Ukrajinců zůstávají relativně nízké, přičemž dvě třetiny z nich si vydělají méně než 150 korun čistého za hodinu. Hlavními bariérami pro nalezení lepší práce jsou pro Ukrajince nedostatečná znalost češtiny a absence předškolního vzdělávání a péče o děti.

Polovina uprchlíků je v práci prekarizovaná a znevýhodněná, přičemž 4 z 10 uprchlíků uvádí, že dostávají za svou práci méně peněz než Češi na stejné pozici. Více než třetina pracuje s nedostatečnou právní a sociální ochranou, a polovina z nich pracuje

⁸¹PALÁT, M. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: KEY Publishing, 2015. s. 45.

o víkendech či pozdě večer, čtvrtina má více prací. Celkově více než polovina uprchlíků pracuje v podmínkách splňujících alespoň 2 znaky prekarizace a špatných pracovních podmínek.⁸²

7.4 Problémy s integrací uprchlíků

V souvislosti s možnými negativními dopady spojené s integrací uprchlíků upozorňuje právní expertka Hospodářské komory Kateřina Kozáková. Prohlašuje, že nedostatečná znalost češtiny představuje hlavní překážku v uplatnění se na českém trhu práce. Významnější zaměstnání uprchlíků by mohlo vést k jejich větší soběstačnosti, a proto je nezbytné maximálně podporovat získávání jazykových dovedností, bez ohledu na to, zda se po skončení konfliktu vrátí zpět do své země nebo zůstanou v České republice.

Dále také tvrdí, že vzhledem k nejistému vývoji konfliktu není možné předpovědět, kdy skončí, a proto je klíčové maximálně podporovat ekonomickou samostatnost a integraci těchto jedinců do české společnosti. Nicméně s tímto úsilím mohou souviset určitá rizika.

Je podle ní třeba vedle znalosti jazyka zajistit také to, aby uprchlíci získávali příjmy z legální práce, nebyli diskriminováni a vylučováni do šedé zóny či na okraj společnosti.⁸³

Navzdory tomu, že v České republice je poměrně vysoké procento ekonomicky aktivních uprchlíků ve srovnání s jinými zeměmi, jako je Německo, zatím nelze hovořit o úspěšném začlenění Ukrajinců do české společnosti. Hlavní problém spočívá v tom, že většina z nich pracuje pod svou kvalifikací a často v nejistých pracovních podmínkách. Podle výzkumu agentury PAQ Research z minulého roku se 57 procent Ukrajinců nachází pod hranicí chudoby, což je alarmující číslo. Navíc podíl extrémně ohrožených osob z Ukrajiny stále roste.

⁸² ŠAFÁŘOVÁ, K., KAVANOVÁ, M., ŠKVŇÁK, M., MARKOVÁ, L., KUNC, M., PROKOP, D., *Integrace uprchlíků na trhu práce a v bydlení. Paq Research* [online]. [cit. 2024-03-14] s. 17. Dostupné z WWW:

<https://www.paqresearch.cz/content/files/2023/10/PAQ_Hlas_Ukrajincu_Prace_bydleni_FINAL.pdf>

⁸³ DOBIÁŠOVSKÝ, Z., *Stát nezvládá integraci uprchlíků. Bude to mít následky, varují odborníci. Echo24* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.echo24.cz/a/HtATr/zpravy-domaci-uprchlici-ukrajina-ukrajinci-integrace-v-cesku-problem>>

Vzhledem ke dvojí povaze trhu práce má imigrace různé dopady na pracovníky s nízkou i vysokou kvalifikací, což může vést k protichůdným vlivům na obě skupiny. Zjištění skutečných mzdových dopadů migrace je obtížné, protože migrace ovlivňuje nejen samotnou skupinu migrantů, ale také nepřímo ovlivňuje další skupiny pracovníků. To může přispívat k existujícím (nebo se zvyšujícím) příjmovým disparitám.⁸⁴

Dalším významným problémem je fakt, že Ukrajinci nejsou součástí českého sociálního dávkového systému, ani po více než dvou letech pobytu v zemi. To znamená, že nemají možnost žádat o podporu, na kterou mají nárok čeští občané v obtížné situaci. Začlenění Ukrajinců do tohoto systému je považováno za klíčové mnoha občanskými organizacemi.

Lidé z Ukrajiny, kteří se ocitnou v nouzi, se tak musí snažit orientovat v systému, který je pro ně těžko dostupný a často se mění. To je ještě komplikováno jazykovou bariérou. Jednorázové dávky, které jsou pro stát nákladné, neposkytují dlouhodobé řešení pro uprchlíky v krizových situacích.⁸⁵

7.5 Kriminalita uprchlíků

Aktuálně i v minulém roce tvořili Ukrajinci největší menšinu žijící v České republice. Přestože jsou v početnosti výrazně před Slováky, statistiky Nejvyššího státního zastupitelství naznačují, že skupina Ukrajinců není nejvíce zastoupena mezi trestně stíhanými a odsouzenými osobami. Nejvíce případů trestné činnosti v ČR je spojeno se Slováky. Pokud jde tedy o počet pachatelů vzhledem k velikosti menšin, opět jsou Slováci na špatné straně statistiky.

Ke konci roku 2022 žilo v České republice celkem 1 053 568 cizinců, z nichž 632 282 byli Ukrajinci a 117 265 Slováci.

Ukrajinci mají nejvíce případů zkráceného přípravného řízení. Podle Zprávy NSZ se tento nárůst týká především trestných činů ohrožení pod vlivem návykových látek a padělání veřejných listin.

⁸⁴PALÁT, M. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2014. s. 36.

⁸⁵ŠAFOVÁ, J., *Systém integrace ukrajinských uprchlíků selhává*. *Deník Referendum* [online]. [cit. 2024-03-19] Dostupné z WWW: <<https://denikreferendum.cz/clanek/36174-system-integrace-ukrajinskych-uprchliku-selhava>>

Zpráva uvádí, že tento trend byl ovlivněn masovým přílivem Ukrajinců do České republiky po vypuknutí ruské agrese proti Ukrajině, zejména pokud jde o trestní věci, které byly řešeny v režimu zkráceného přípravného řízení.⁸⁶

⁸⁶ VÁLOVÁ, I., *Kriminalita Ukrajinců vzrostla, ale nejvíce trestné činnosti páchají Slováci. Česká justice* [online]. [cit. 2024-03-02] Dostupné z WWW: <<https://www.ceska-justice.cz/2023/08/kriminalita-ukrajincu-vzrostla-ale-nejvice-trestne-cinnost-pachaji-slovaci/>>

8 Praktická část

8.1 Charakteristika a metoda výzkumu

Praktická část bakalářské práce zahrnuje výzkum realizovaný metodou kvantitativního dotazníkového šetření. Před vyplněním dotazníku byli respondenti informováni o jeho účelu a o tom, že jimi poskytnuté údaje budou použity pouze pro potřeby této práce. Dotazník obsahuje 15 otázek, které jsou zaměřeny zejména na problematiku války na Ukrajině a s ní spojenou uprchlickou krizí.

8.1.1 Struktura výzkumu

Pro získání potřebných informací bylo zvoleno elektronické dotazování, které obsahovalo 14 uzavřených otázek a 1 otevřenou otázku. Bylo zcela anonymní a bez časového rozmezí. Otázky byly formulovány tak, aby jim respondenti rozuměli a neměli tak potíže s vyplněním dotazníku.

Dotazník obsahuje celkem 5 částí. Nejprve je část úvodní, kde byli respondenti seznámeni s účelem dotazníkového šetření. V úvodní části se autor ptá účastníků na jejich národnost. V následující části byli respondenti tázáni na jejich národnost. První dvě otázky jsou věnovány tomu, zda se respondenti domnívají o pokračování bojů o obsazené ukrajinské území (otázky 1-2). Cílem dalších otázek je pohled respondentů na vojenskou pomoc Ukrajině (otázky 3-5). Otázky 6-7 mají za úkol zjistit, zda respondenti pokládají Rusko za bezpečnostní hrozbu. Další blok otázek je věnován tomu, zda respondenti považují ukrajinské uprchlíky za bezpečnostní hrozbu (otázky 8-9). V otázkách 10-12 jsou respondenti dotazováni ohledně pomoci ukrajinským uprchlíkům. Poslední otázky jsou směřovány na názor respondentů o setrvání uprchlíků v České republice (otázky 13-15). Poslední částí je část děkovací, kdy je respondentům poděkováno za jejich účast v této studii.

8.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je konfrontace pohledů české a ukrajinské veřejnosti na válku na Ukrajině a s ní spojenou uprchlickou krizí. Otázky byly vytvořeny pro širokou veřejnost v celé ČR.

8.3 Výzkumné hypotézy

Na základě stanovených cílů šetření dále vyplývají relevantní výzkumné hypotézy, které budou po interpretaci výsledků dotazníkového šetření ověřeny základními popisnými statistickými metodami.

Výzkumné hypotézy:

- **H1:** Dle většiny Čechů by Ukrajina měla uzavřít mír za cenu ztráty části území, Ukrajinci se přiklání k vojenskému řešení války.
- **H2:** Češi i Ukrajinci se i nadále přiklání k vojenské pomoci Západu.
- **H3:** Nadpoloviční většina Čechů nepokládá ukrajinské uprchlíky za bezpečnostní hrozbu. Ukrajinci tuto možnost také vylučují.
- **H4:** Ukrajinci považují uprchlickou pomoc od ČR za adekvátní a dostatečnou. Většina Čechů považuje pomoc za příliš velkou.
- **H5:** Polovina Ukrajinských uprchlíků se po skončení konfliktu rozhodne setrvat v ČR. Česká veřejnost taktéž počítá se setrváním nejméně poloviny uprchlíků.

8.4 Soubor respondentů výzkumu

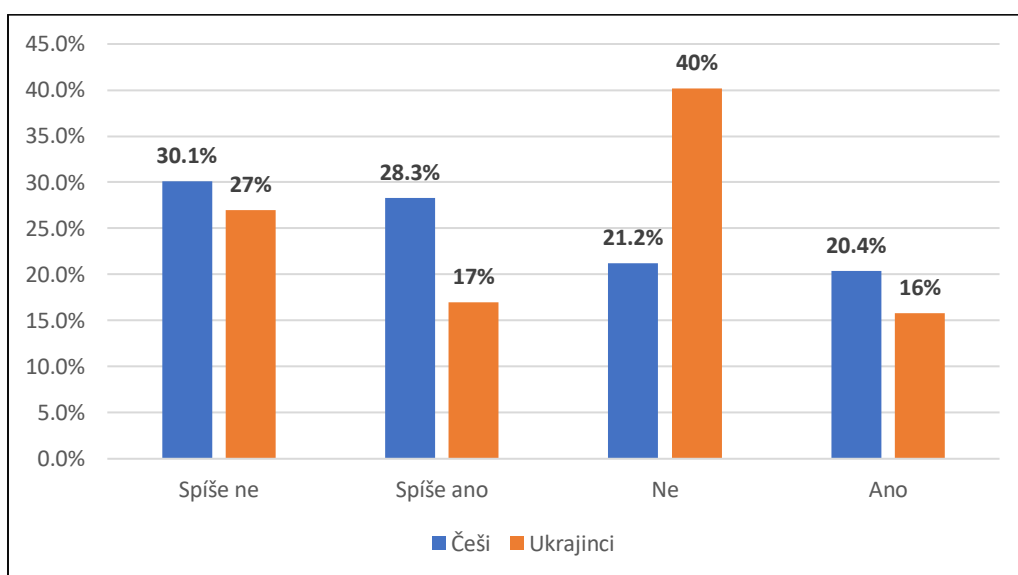
Výzkumného dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 232 respondentů a dokončilo jej 207. Úvodní otázka se týkala národnosti respondentů, která umožňovala zjistit početní poměr obou skupin dotazovaných. Dotazník vyplnilo celkem 113 respondentů z řad české veřejnosti (54,6 %) a 94 lidí ukrajinského původu (45,4 %). Tato hodnota ukazuje, že mezi oběma skupinami je poměrně vyvážený počet účastníků.

Tabulka 1 - Národnost respondentů⁸⁷

Odpověď	Absolutní počet	Relativní počet v %
Češi	113	54,6
Ukrajinci	94	45,4
Celkem	207	100

8.5 Analýza výsledků výzkumu

Graf 1 - Měla by Ukrajina, dle respondentů, uzavřít s Ruskem mír i za cenu územních ztrát?⁸⁸

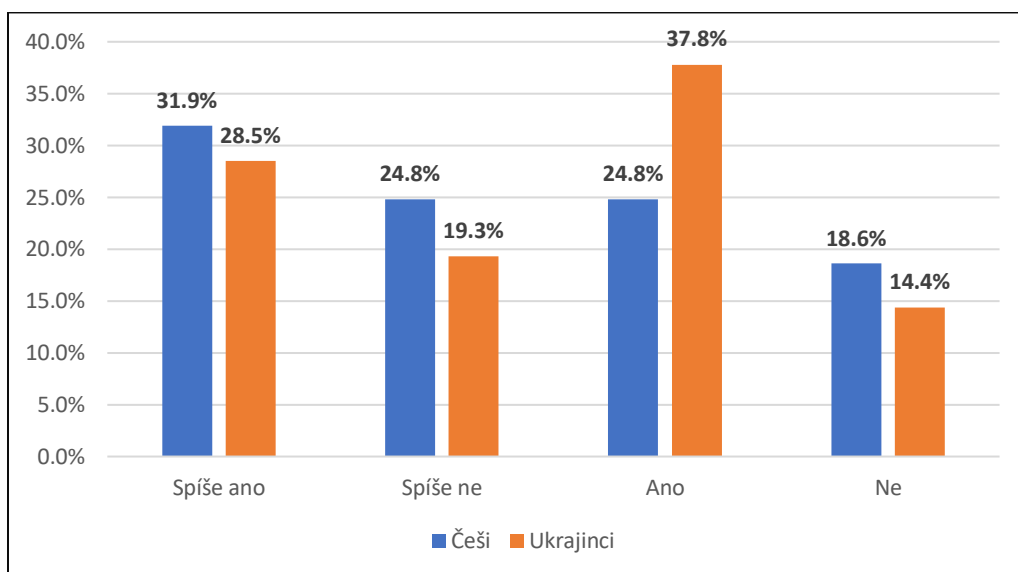

První otázka měla za úkol zjistit názor respondentů na **uzavření míru mezi Ukrajinou a Ruskem i v případě územních ztrát Ukrajiny**. Tuto možnost vyloučilo 51,3% českých respondentů, zatímco z řad ukrajinské veřejnosti vyplývá jasnější názor v podobě 67% pro neuzavření míru.

⁸⁷ Vlastní zdroj

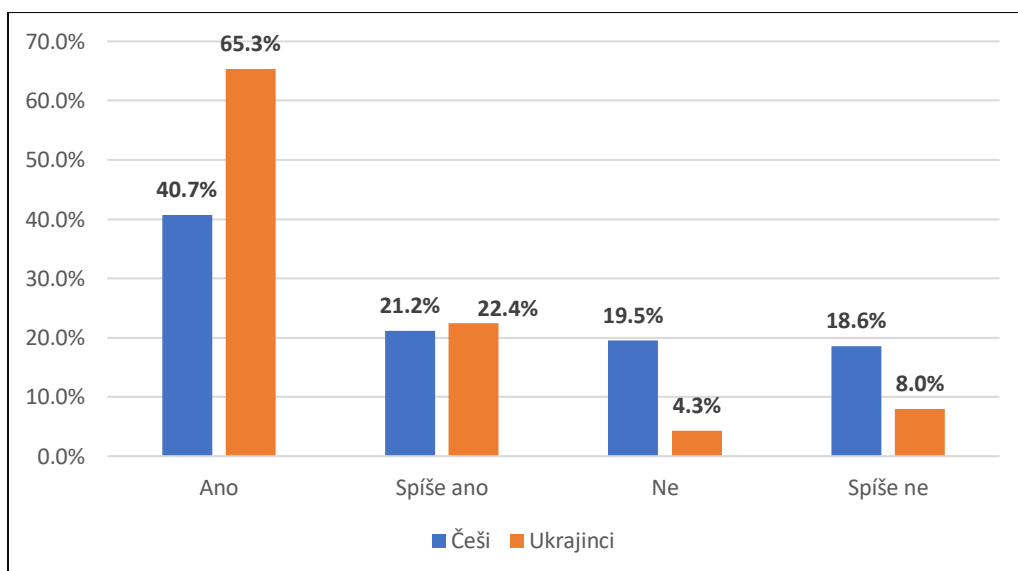
⁸⁸ Vlastní zdroj

Graf 2 - Byli by respondenti pro setrvání bojů a znovudobytí území Ukrajinou?⁸⁹

V návaznosti na otázku č.1 se autor ptá, **zda by Ukrajina měla setrvat v boji a pokusit se o znovudobytí svého území.** Konkrétně 56,7% Čechů je pro. Ukrajinci mají vcelku jasné stanovisko, kdy 66,3% volí možnost ano či spíše ano pro setrvání bojů.

Graf 3 - Myslí si respondenti, že by Ukrajina měla nadále dostávat vojenskou pomoc od západních zemí?⁹⁰

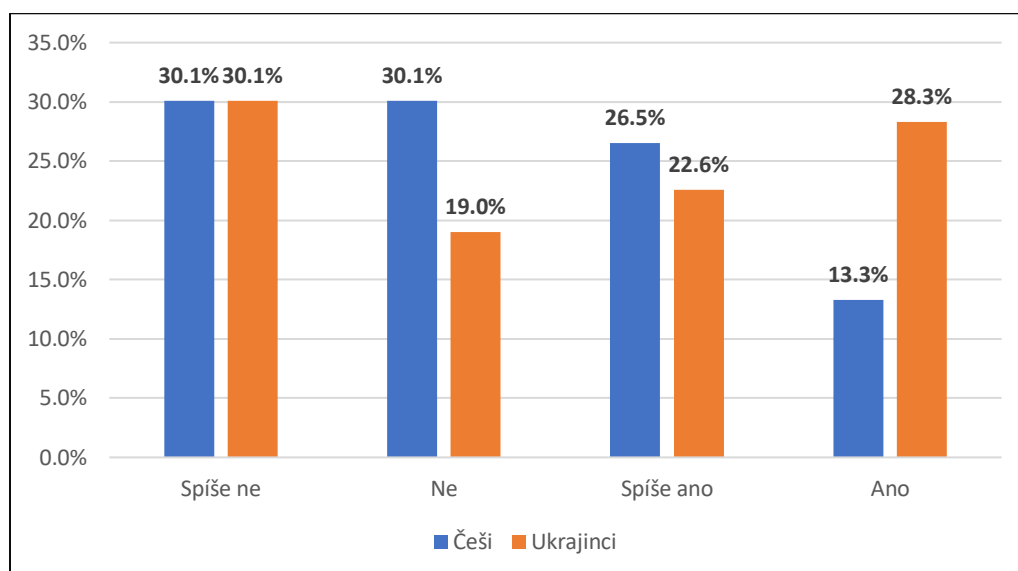

⁸⁹ Vlastní zdroj

⁹⁰ Vlastní zdroj

Graf č.3 ukazuje, že s pokračováním vojenské pomoci souhlasí 61,9% české veřejnosti. Ukrajínští respondenti mají v této problematice jasný postoj, 87,7% podporují vojenskou pomoc Ukrajině.

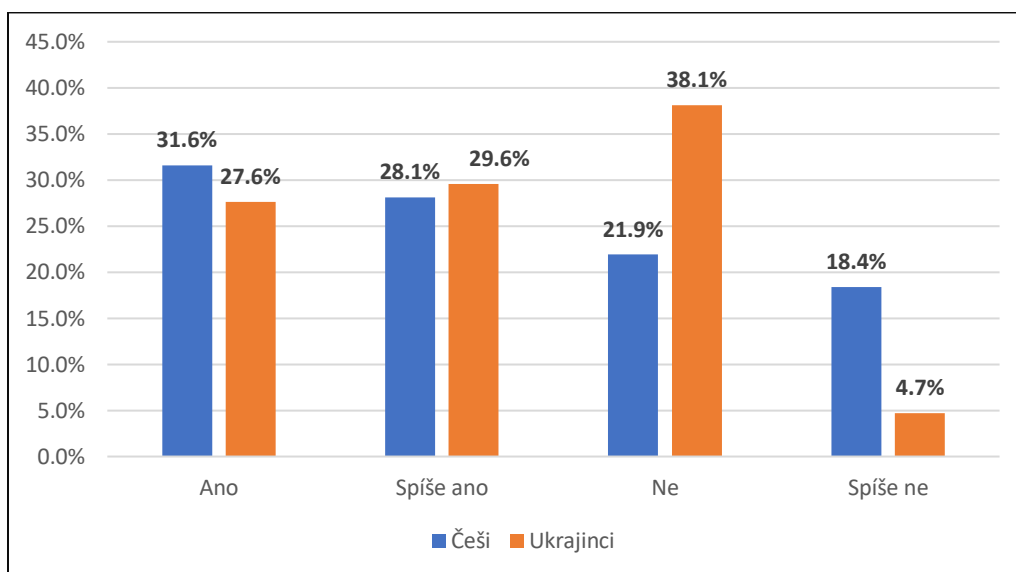
Graf 4 - Věří respondenti ve vojenskou porážku Ruska?⁹¹

Otázka č.4 pokládá respondentům otázku, **zda-li věří ve vojenskou porážku Ruska**. Vzhledem k povaze odpovědí v předchozích otázkách se autor domníval, že obě skupiny budou mít jasné stanovisko názorů. Graf naznačuje, že pohledy respondentů nejsou zcela jasné. Je poměrně překvapivé, že 60% Čechů nevěří ve vojenskou porážku Ruska. 49,1% Ukrajinců rovněž tomuto stanovisku nevěří.

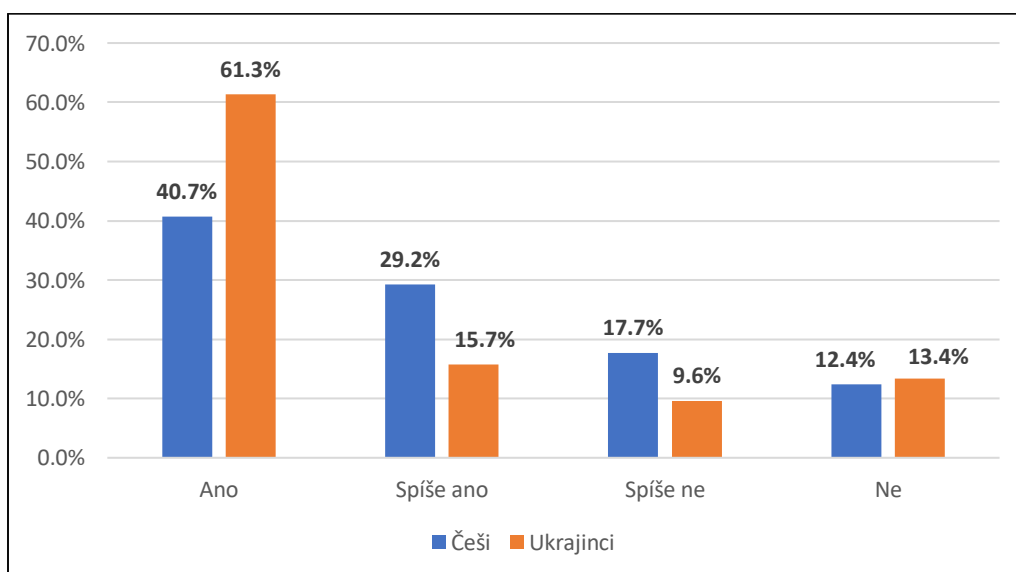
⁹¹ Vlastní zdroj

Graf 5 - Domnívají se respondenti, že vojenská pomoc západních zemí prodlužuje válku a zvyšuje počet obětí?⁹²

V rámci otázky č.5 byla respondentům položena otázka, **zda si myslí, že vojenská pomoc západních zemí prodlužuje válku a zvyšuje počet obětí**. Autor chtěl touto otázkou zjistit, zda se povaha odpovědí respondentů bude více či méně shodovat s předešlými odpověďmi. Odpověď ano či spíše ano zvolilo 59,7% českých respondentů. Jasný nesouhlas s touto otázkou prokázalo 38,1% ukrajinských respondentů, 4,7% zvolilo možnost spíše ne.

Graf 6 - Vnímají respondenti Rusko jako bezpečnostní hrozbu pro ČR?⁹³

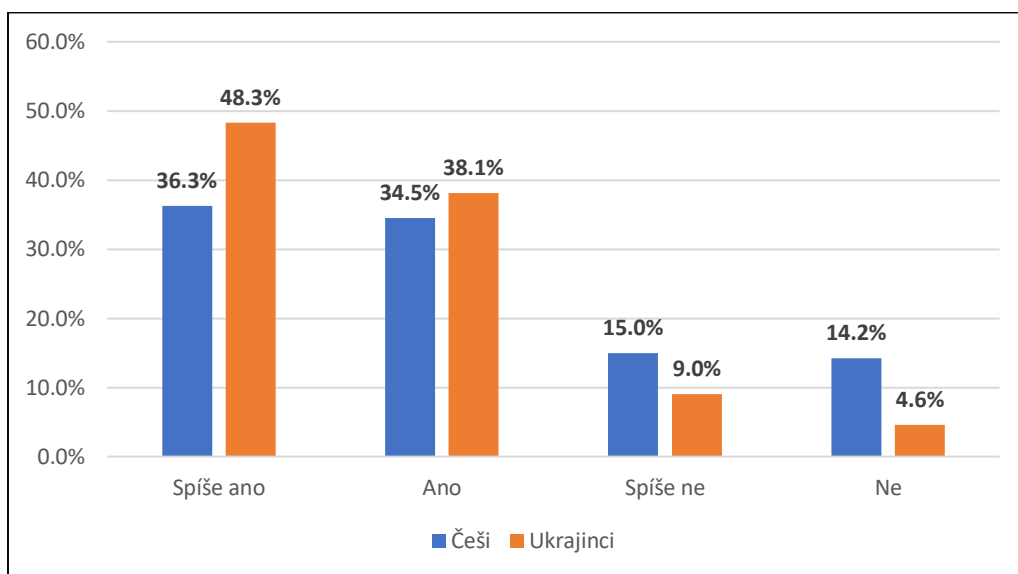

⁹² Vlastní zdroj

⁹³ Vlastní zdroj

Z grafu č.6 je zřejmé, že ukrajinská veřejnost mnohem více pokládá Rusko jako bezpečnostní hrozbu pro ČR, než samotní čeští respondenti. Možnost ano v dotazníku zvolilo 61,3% Ukrajinců. Čeští respondenti byli v tomto ohledu shovívavější. Možnost ano zde zvolilo 40,7% dotazovaných Čechů.

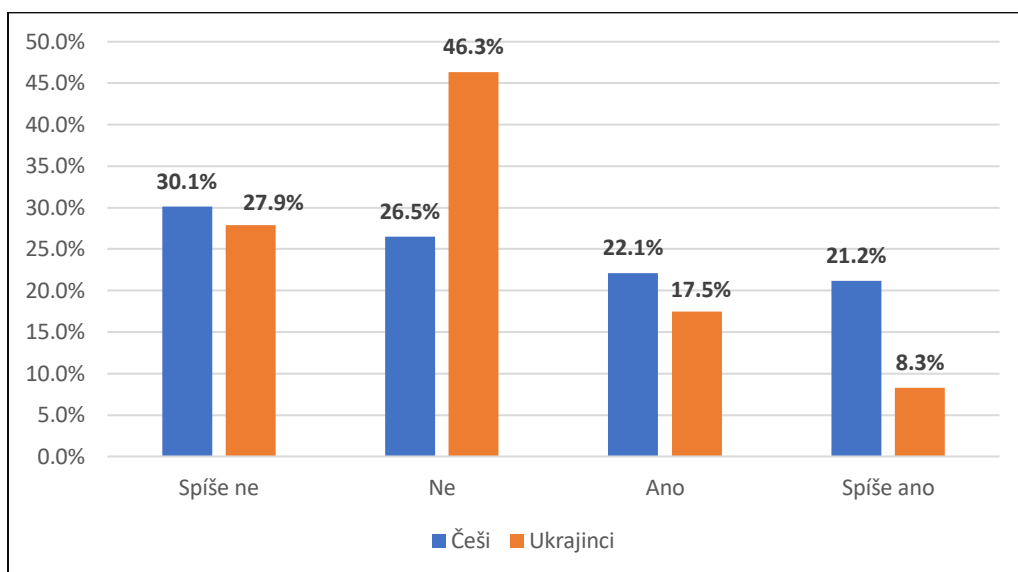
Graf 7: Jsou respondenti přesvědčeni, že NATO je schopno ochránit ČR před případným napadením Ruskem?⁹⁴

V návaznosti na otázku č.6 se autor ptá respondentů na názor, zda je NATO před touto hrozbou, potažmo přímým napadením, schopno ČR ochránit. Důvěru v NATO prokazuje 70,8% českých respondentů, z ukrajinské veřejnosti je to pro autora překvapivých 86,4%.

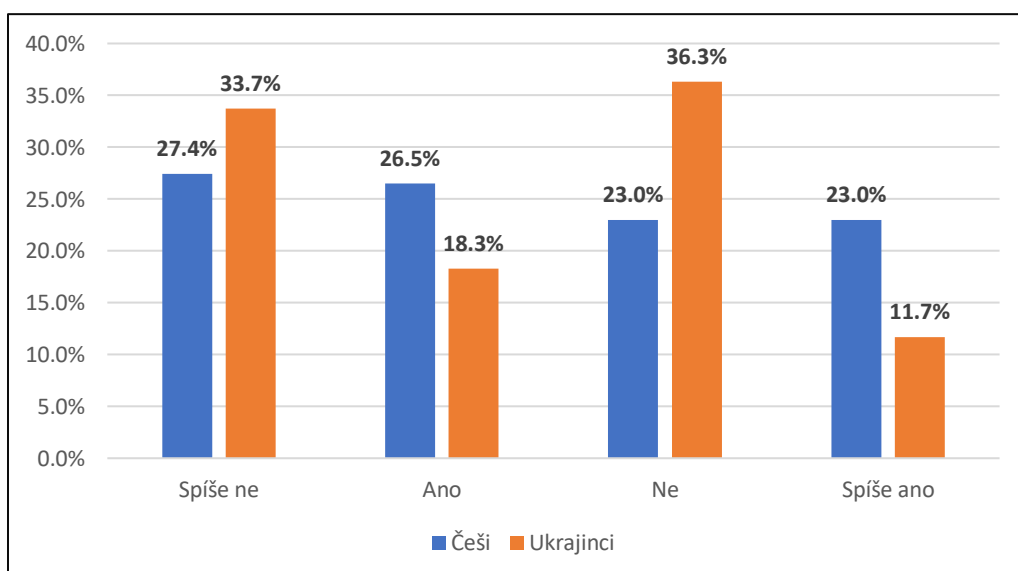
⁹⁴ Vlastní zdroj

Graf 7 - Pokládají respondenti uprchlíky za bezpečnostní hrozbu?⁹⁵

V dalším bloku otázek se autor věnuje problematice spojené s uprchlickou krizí. V otázce č.8 jsou respondenti tázáni, **zda pokládají ukrajinské uprchlíky bezpečnostní hrozbu**. Překvapením pro autora bylo, že možnost ano zvolilo pouze 22,1% českých respondentů.

Graf 8 - Očekávají respondenti kvůli přítomnosti uprchlíků sníženou bezpečnost?⁹⁶

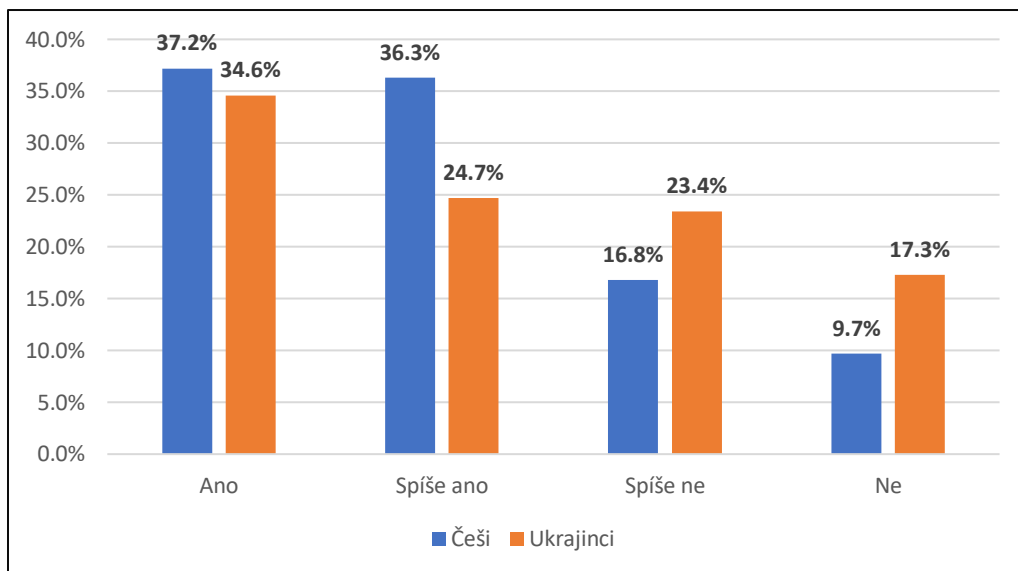
V návaznosti na otázku č.8 se autor táže respondentů, **zda respondenti očekávají kvůli přítomnosti uprchlíků sníženou bezpečnost**. 49,5% českých

⁹⁵ Vlastní zdroj

⁹⁶ Vlastní zdroj

respondentů se domnívá, že bezpečnost bude kvůli přítomnosti uprchlíků snížena. Ukrajínští respondenti v této problematice oponují. 70% z nich nepředpokládají sníženou bezpečnost.

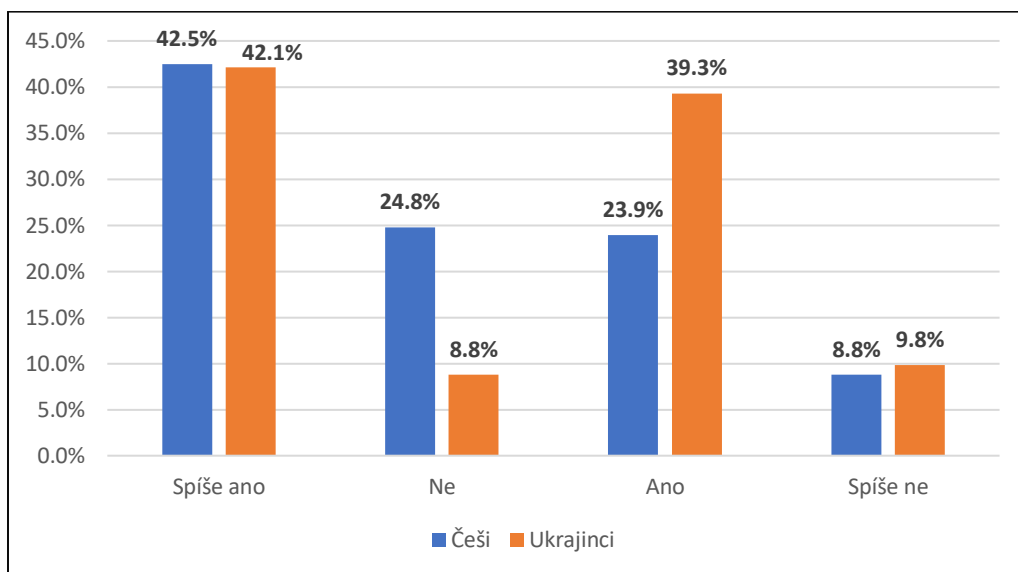
Graf 9 - Myslí si respondenti, že jsou uprchlíci zátěží pro sociální systém?⁹⁷

V otázce č.10 autor zkoumá, **zda respondenti pokládají uprchlíky za zátěž pro sociální systém.** Ano či spíše ano v tomto případě zvolilo 73,5% Čechů. K překvapení autora si 40,7% ukrajinských respondentů myslí, že oni či jejich krajané nepředstavují zátěž pro sociální systém.

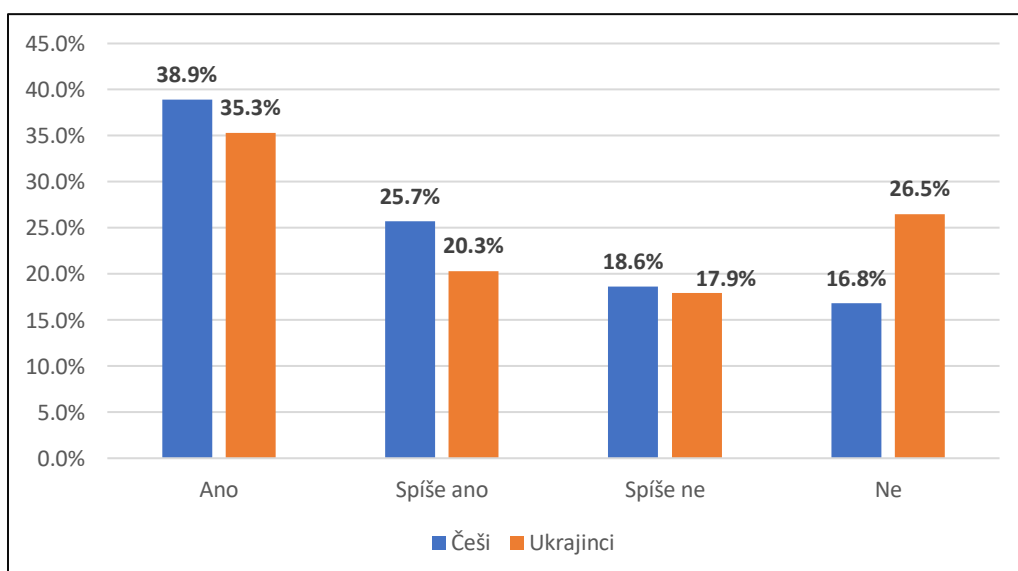
⁹⁷ Vlastní zdroj

Graf 10 - Jsou respondenti spokojeni s úrovní poskytnuté pomoci pro uprchlíky? ⁹⁸

Graf č.11 ukazuje, jak jsou respondenti spokojeni s úrovní poskytnuté uprchlické pomoci. 33,6% dotazovaných Čechů spokojena není. U Ukrajinců je to 18,6%.

Graf 11 - Domnívají se respondenti, že ČR poskytuje uprchlíkům příliš velkou pomoc na úkor vlastních občanů?⁹⁹

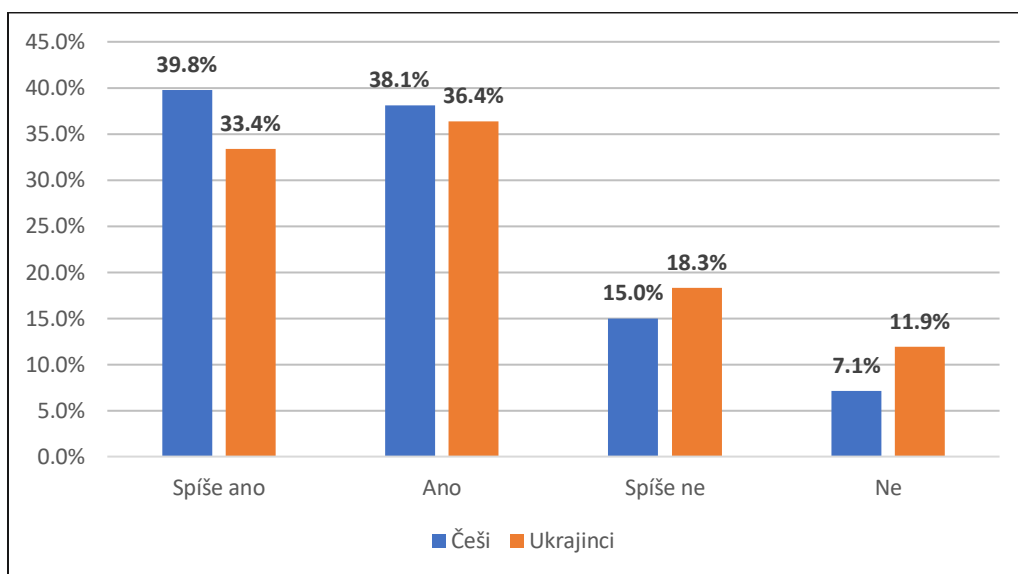
Otázka č.12 úzce navazuje na předešlou otázku, kdy v této se autor ptá, zda respondenti považují pomoc uprchlíkům za příliš velkou na úkor občanů ČR.

⁹⁸ Vlastní zdroj

⁹⁹ Vlastní zdroj

Z grafu je zřejmé, že přes polovina Čechů, konkrétně 64,6%, považuje pomoc pro uprchlíky za příliš velkou. Povaha odpovědi ukrajinských respondentů však autora překvapila. Téměř polovina dotazovaných Ukrajinců rovněž považuje uprchlickou pomoc za příliš velkou na úkor občanů ČR.

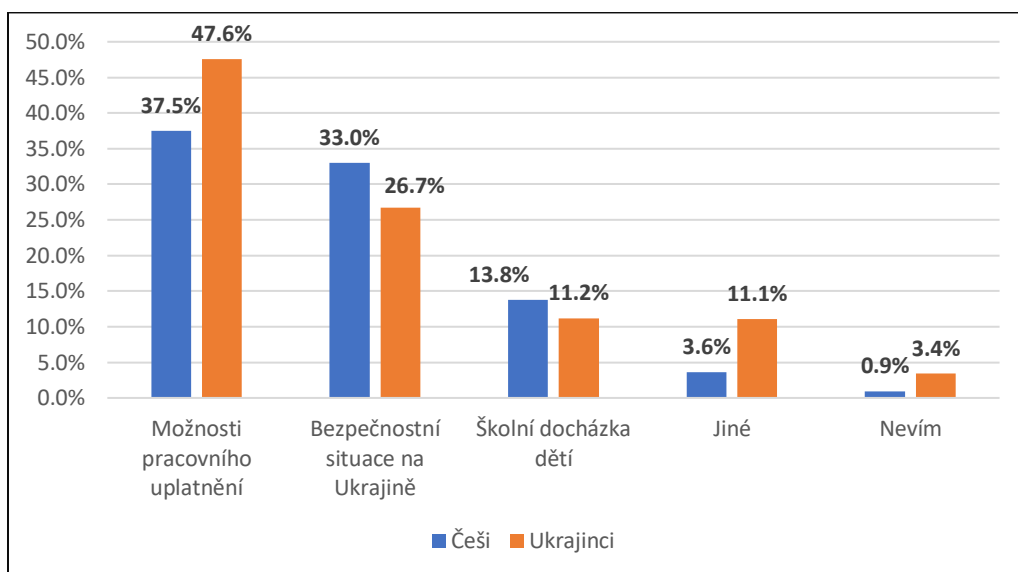
Graf 12 - Čekají respondenti setrvání alespoň poloviny uprchlíků v ČR i po skončení války?¹⁰⁰

V otázce č.13 respondenti odpovídají, **zda očekávají setrvání alespoň poloviny uprchlíků v ČR i po skončení války**. 77,9% Čechů tuto skutečnost očekává. Pro setrvání taktéž hlasovalo 69,8% lidí z řad ukrajinské veřejnosti.

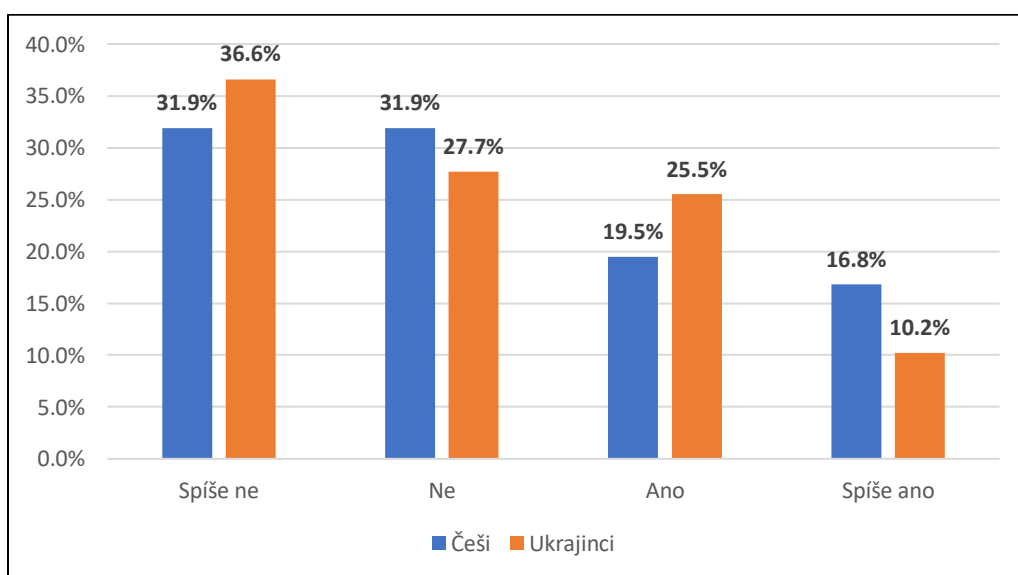
¹⁰⁰ Vlastní zdroj

Graf 13 - Jaké faktory by dle respondentů ovlivnily rozhodnutí uprchlíků o setrvání v ČR?¹⁰¹

V grafu č.14 autor uvádí, **jaké faktory by dle respondentů nejvíce ovlivnily rozhodnutí uprchlíků o setrvání v České republice.** Češi se domnívají, že největším lákadlem je zejména možnost pracovního uplatnění a také bezpečnostní situace na Ukrajině. Pro téměř polovinu ukrajinských respondentů je to hlavně možnost pracovního uplatnění. K překvapení autora došlo na straně ukrajinské veřejnosti k poněkud nečekané povaze odpovědi u možnosti Bezpečnostní situace na Ukrajině. Hlasovalo zde pouhých pro 26,7% Ukrajinců.

Graf 14 - Myslí si respondenti, že ČR je připravena na integraci vyššího počtu uprchlíků?¹⁰²

¹⁰¹ Vlastní zdroj

¹⁰² Vlastní zdroj

Poslední otázka dotazníkového šetření má za úkol zjistit názor, **zda si respondenti myslí, že ČR je připravena na integraci vyššího počtu uprchlíků.** 63,8% Čechů hlasovalo pro ne či spíše ne. 64,3% ukrajinských respondentů rovněž očekává nepřipravenost ČR v integraci vyššího počtu uprchlíků.

Závěrem je možné ověřit hypotézy, stanovené na začátku této kapitoly:

H1: Pro uzavření míru s Ruskem a s tím spojenou územní ztrátou je více jak polovina dotazovaných Čechů. Dvě třetiny Ukrajinců se přiklání k vojenskému řešení války.

Hypotéza se nepotvrdila.

H2: Obě skupiny respondentů spíše preferují setrvání vojenské pomoci od západních zemí.

Hypotéza se potvrdila.

H3: Nadpoloviční většina Čechů ve svých odpovědích vylučují možnost bezpečnostní hrozby v podobě ukrajinských uprchlíků. Ukrajinci jsou stejného názoru.

Hypotéza se potvrdila

H4: Přes 80 % dotazovaných Ukrajinců považují uprchlickou pomoc od ČR za adekvátní a dostatečnou. Více jak 60 % Čechů považuje uprchlickou pomoc za příliš velkou.

Hypotéza se potvrdila.

H5: Češi se domnívají, konkrétně necelých 80 % dotazovaných, že minimálně polovina ukrajinských uprchlíků setrvá v ČR. 70 % ukrajinských respondentů mají totožný postoj v této problematice.

Hypotéza se potvrdila.

8.6 Diskuse

Hlavním cílem výzkumu byla konfrontace pohledů české a ukrajinské veřejnosti na válku na Ukrajině a s ní související uprchlickou krizí. Všech 15 otázek, které dotazník obsahoval, byly sestaveny tak, aby byly zodpovězeny všechny důležité aspekty. Dotazníkového šetření se zúčastnila široká veřejnost z celé ČR prostřednictvím dotazníku umístěného na internetu. Autor chtěl tímto docílit jednak vyššího počtu respondentů a vyšší diverzifikací respondentů. Dle názoru autora by sběr dat z jednoho místa ubral na relevantnosti dotazníkového šetření kvůli možným vnějším vlivům veřejnosti apod. Diverzifikace v tomto případě napomohla k větší relevantnosti odpovědí.

Díky těmto otázkám získal autor od respondentů názory v problematice války a uprchlické krize. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 113 českých respondentů a 94 ukrajinských respondentů, dohromady tedy 207 účastníků.

Úvodní otázka měla pouze zjistit národnost respondenta. Cílem bylo zařazení do dané skupiny veřejnosti, tedy české či ukrajinské.

Prvních 7 otázek se věnovalo problematice války na Ukrajině a Ruska jako bezpečnostní hrozby. Na základě odpovědí je zřejmé, že názory obou skupin se výrazně liší. Poměrně velká část českých respondentů si nepřeje, aby Ukrajina nadále bojovala. Namísto toho preferují uzavření míru i za cenu územních ztrát. Ukrajinci mají opačný názor, kdy dvě třetiny z nich volí cestu v podobě pokračování bojů a pokusů o získání svého území nazpět. V návaznosti na to se autor zeptal účastníků, zda by Ukrajina měla být i nadále vojensky podporována. Ukrajínští respondenti ukázali jasné stanovisko v podobě téměř 90 % pro setrvání vojenské pomoci. Odpověď Čechů však autora překvapila vzhledem k jejich postoji o nepokračování v konfliktu. Přes 60 % z nich taktéž volí možnost vojenské podpory. V dalších dvou otázkách tohoto bloku jsou respondenti tázáni, zda věří ve vojenskou porážku Ruska a zda vojenská pomoc západních zemí prodlužuje válku a zvyšuje počet obětí. Téměř 50 % ukrajinských respondentů nevěří ve vojenskou porážku Ruska. Navzdory tomu ale téměř všichni preferují vojenskou výpomoc. Ohledně Ruska jako bezpečnostní hrozby panují odlišné názory. Přibližně 70 % ukrajinských respondentů ho výslovně považuje za bezpečnostní hrozbu pro ČR. Na straně Čechů je to k překvapení autora přibližně 40 %.

Otázky 8-15 se věnovali problematice uprchlické krize. V otázkách 8-9 autor zjišťoval názor respondentů na uprchlíky jako bezpečnostní hrozbu. Nadpoloviční většina Čechů vylučují možnost toho, že by uprchlíci byli pro ČR bezpečnostní hrozba. Dle očekávání autora je značná část Ukrajinců stejného názoru. V další otázce se autor dozvídá, že ačkoliv nadpoloviční většina Čechů nebere uprchlíky jako bezpečnostní hrozbu, tak polovina Čechů očekává sníženou bezpečnost vlivem přílivu uprchlíků. Další otázky jsou věnované názorům ohledně uprchlické pomoci. Na základě položených otázek došlo k výsledku, kdy 80% Ukrajinců vnímá uprchlickou pomoc za adekvátní a dostatečnou. 60% Čechů považuje pomoc za příliš velkou na úkor vlastních občanů. Otázky 13-15 měli za cíl zjistit názor respondentů ohledně setrvání uprchlíků. Podle 80% dotazovaných Čechů se minimálně polovina uprchlíků rozhodne zůstat v ČR. Faktory, které by dle nich nejvíce ovlivnili setrvání uprchlíků, jsou zejména možnosti pracovního uplatnění a bezpečnostní situace na Ukrajině. Pro téměř polovinu Ukrajinců je hlavním faktorem pro setrvání uprchlíků možnost pracovního uplatnění.

Závěrem lze říci, že česká a ukrajinská veřejnost se v problematice války a uprchlické ve většině oblastí shoduje. Tyto názorové shody či neshody však nemusí být dlouho platné. Veřejné mínění je v této oblasti často ovlivňováno různými vlivy. Za největší vliv na veřejné mínění autor považuje zejména vliv médií a politický postoj představitelů státu. Je v tomto případě zapotřebí, aby se mediálním prostoru objevovalo co nejméně dezinformací. Je také potřeba, aby prostor dostávali odborníci, kteří velmi jasně a komplexně dokážou celou situaci analyzovat, navrhnout konkrétní řešení situace a v neposlední řadě interpelovat na politickou garnituru a média v otázkách diskuse o válce a uprchlické krizi. Těmito kroky by dle názoru autora došlo k výraznému zvýšení povědomí o komplexní problematice uprchlické krize a války na Ukrajině.

Závěr

Bakalářská práce se zabývá příčinami a důsledky současné uprchlické krize pro Českou republiku. Tato problematika je v dnešní době velmi diskutované a stále aktuální téma. Z tohoto důvodu si ho autor vybral, aby více pochopil příčiny a důsledky uprchlické krize a měl v tomto tématu jasnější přehled.

Práce byla rozdělena do dvou hlavních částí, a to do části teoreticko-metodické a praktické části. Teoretickou část byla autorem vypracována za pomoci poznatků a vědomostí, které čerpal z uvedených zdrojů.

Hlavním cílem práce bylo analyzovat závažnost, příčiny a důsledky současné uprchlické krize pro Českou republiku. Vedlejším cílem byla konfrontace pohledů české veřejnosti a osob z Ukrajiny na válku na Ukrajině a uprchlickou krizi.

V teoretické části se autor zabýval definicí vybraných pojmů úzce souvisejících s uprchlictvím. Dále se autor zabýval příčinami vzniku uprchlické krize, jejím řešením, závažností, strategiemi a dalšími opatřeními, které umožňují co nejúčinnější zvládnutí krize. V konečné části teoretické analýzy se autor také zabýval možnými důsledky uprchlické krize pro Českou republiku.

V praktické části autor zkoumal stanovený vedlejší cíl a to konfrontace pohledů české a ukrajinské veřejnosti na válku na Ukrajině a uprchlickou krizi. Na základě tohoto cíle bylo zformulováno 15 otázek, které se zaměřovali na výše uvedenou problematiku. Tohoto výzkumu se zúčastnilo celkem 207 respondentů. Shromážděné odpovědi byly následně analyzovány, vyhodnoceny a vyobrazeny za pomoci grafů a tabulek.

Po vyhodnocení výzkumu bylo zjištěno, že obě skupiny respondentů se názorově spíše shoduje. Jak Češi, tak i Ukrajinci nadále podporují setrvání bojů s Ruskem a pokračování vojenské pomoci pro Ukrajinu. Také bylo zjištěno, že čeští respondenti nepovažují uprchlíky za bezpečnostní hrozbu, nicméně kvůli jejich přítomnosti očekávají sníženou bezpečnost. Ukrajínští respondenti považují uprchlickou pomoc za adekvátní, čeští respondenti v této oblasti oponují a domnívají se, že pomoc je příliš velká.

Závěrem lze shrnout, že tato práce ukázala důležitost a aktuálnost tématu, které si neustále zaslouží pozornost a nacházení konkrétních řešení. Problematika uprchlické krize bude Česká republika řešit ještě dlouhé roky. Kvůli nejasnému konci války či možné eskalaci války do dalších částí Ukrajiny se může situace v rovině uprchlické krize rapidně zhoršit a je zapotřebí neustále analyzovat a nalézat nejučinnější kroky, které povedou k úspěšnému zvládnutí uprchlické krize. Je zapotřebí se nadále věnovat mechanismům integrace, trhu práce a dostupnosti bydlení. Funkčnost těchto pilířů je v současnosti i budoucnosti stěžejním bodem pro přijímání a začleňování uprchlíků.

Autor považuje analýzu problematiky za zdařilou a doufá, že informace v této práci budou přínosné pro veřejnost i ostatní subjekty, které díky tomu lépe danou problematiku pochopí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ARAR, R., FITZGERALD, D. *The Refugee System*. Cambridge: Polity, 2022. 272 s. ISBN 978-1-5095-4278-9.
2. BEJČEK, J., M., Mgr. *ÚVOD DO PRÁCE S RODINAMI MIGRANTŮ S UDĚLENOU MEZINÁRODNÍ OCHRANOU*. Praha: UJAK, 2016. 188 s. ISBN 978-80-7452-123-2.
3. DRBOHLAV, D., a kol. *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha: SLON, 2010. 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.
4. DRBOHLAV, D., JAROSEWICZ, M. *Ukrainian Migration in Times of Crisis: Forced and Labour Mobility*. Praha: Carter, 2016. 180 s. ISBN 978-80-7444-048-9.
5. DRBOHLAV, D., *Ukrajinská pracovní migrace v Česku. Migrace – Remittance – (Rozvoj)* Praha: Karolinum, 2015. 271 s. 271 ISBN 978-80246-2995-7
6. DVOŘÁKOVÁ, J., HERVERTOVÁ, V., HORSKÁ, J., MOUREČKOVÁ, H. *Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi*. Praha: TRITON, 2008. 364 s. ISBN 978-80-7387-097-3
7. HONUSKOVÁ, V., *Definice uprchlíka a její výklad a aplikace v současném mezinárodním právu*. Beroun: Eva Rozkotová, 2011. 284 s. ISBN 978-80-87146-45-3.
8. HONUSKOVÁ, V., FLÍDROVÁ, E., JANKŮ, L., (eds.) a kol. *Dnes migranti – zítra uprchlíci?: postavení migrantů, kteří potřebují ochranu, v mezinárodním právu*. Beroun: Eva Rozkotová, 2014. 196 s. ISBN 978-80-87975-23-7.
9. KLAUS, V., a kol. *Válka na Ukrajině: předběžná zpráva*. Praha: UNIPRINT, 2022. 115 s. ISBN 978-80-7542-084-8.
10. KOLDINSKÁ, Kristina, Harald C. SCHEU a Martin ŠTEFKO (eds.). *Sociální integrace cizinců*. Auditorium, 2017. 352 s. ISBN 978-80-87284-60-5.
11. MOKRYK, R. *Hovory o Ukrajině*. Praha: Academia, 2023. 190 s. ISBN 978-80-200-3436-6.
12. PALÁT, M. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2014. 71 s. ISBN 978-80-7418-228-0.
13. PALÁT, M. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: KEY Publishing, 2015. 94 s. ISBN 978-80-7418-230-3.
14. PEŠKOVÁ, M., ALEXANDRE, D., LARISA, V., KLAUSOVÁ, V. *Jsem imigrant. Imigranti z bývalých zemí SSSR v České republice*. Plzeň: Fakulta filozofická Západočeské univerzity, 2006. 204 s. ISBN 80-87025-07-5.
15. PLOKHY, S. *Brány Evropy: Dějiny Ukrajiny*. Brno: Nakladatelství Jota, 2023. 366 s. ISBN 978-80-7689-062-6.

16. SCHEU, H., CH., ed. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011. 322 s. ISBN 975-87284-07-0.
17. ŠÍR, J., kol. *Ruská agrese proti Ukrajině*. Praha: Karolinum., 2017. 345 s. ISBN 978-80-246-3711-2.
18. UHEREK, Z., HONUSKOVÁ, V., OŠTÁDALOVÁ, Š., GÜNTER, V. *Migrace - Historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016, 148s. ISBN:978-80-905942-9-6
19. WIHTOL WENDEN, C., de. *Atlas migrace*. Brno: Lingea s.r.o., 2020. 95 s. ISBN 978-80-7508-627-3.

Elektronické zdroje

1. ARMÁDNÍ NOVINY. *Hladomor byl Stalinův trest vzpurné Ukrajiny* [online]. [cit. 2024-03-02] Dostupné z WWW: <<https://www.armadninoviny.cz/hladomor-byl-stalinuv-trest-vzpurne-ukrajine.html>>
2. ASB. *Uprchlická krize: Je nutné podpořit dostupné bydlení, tvrdí ministr* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.asb-portal.cz/aktualne/uprchlicka-krize-je-nutne-podporit-dostupne-bydleni-tvrdi-ministr>>
3. CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ. *Hlavní změny v souvislosti s Lex Ukrajina VI* [online]. [cit. 2024-03-05] Dostupné z WWW: <<https://www.integracnicentra.cz/headlines/hlavni-zmeny-v-souvislosti-s-lex-ukrajina-vi/>>
4. CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Integrační politika ČR* [online]. [cit. 2024-03-01] Dostupné z WWW: <<https://www.cizinci.cz/zakladni-informace1>>
5. ČLOVĚK V TÍSNI. *Ukrajinská uprchlická krize: aktuální situace* [online]. [cit. 2024-03-19] Dostupné z WWW: <<https://www.clovekvtisni.cz/ukrajinska-krize-v-historickem-kontextu-8589gp>>
6. ČSÚ. *Aktuální populační vývoj v kostce* [online]. [cit. 2024-03-07] Dostupné z WWW: <<https://www.czso.cz/cso/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>>
7. DOBIÁŠOVSKÝ, Z., *Stát nezvládá integraci uprchlíků. Bude to mít následky, varují odborníci*. Echo24 [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.echo24.cz/a/HtATr/zpravy-domaci-uprchlici-ukrajina-ukrajinci-integrace-v-cesku-problem>>

8. E15. Donbas trpěl ve všech dobách. *Pohnutá historie uhelné oblasti* [online]. [cit. 2024-03-18] Dostupné z WWW: <https://www.e15.cz/donbas-historie-mapa-ukrajina-rusko#stalin_hladomor>
9. HISTORYMAPS: *Revoluce důstojnosti* [online]. [cit. 2024-02-26] Dostupné z WWW: <<https://history-maps.com/cs/story/History-of-Ukraine/event/Revolution-of-Dignity>>
10. HRONOVÁ, Z., *Na Ukrajince jsme pohlíželi jen jako na levné dělníky. Nyní jsou pro nás sousedy*. Deník [online]. [cit. 2024-02-27] Dostupné z WWW: <https://www.denik.cz/z_domova/ukrajinsti-uprchlici-v-cesku-20240222.html>
11. HÝBL, R., *Ukrajinské separatistické oblasti z perspektivy politické geografie*: bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2022 Dostupné z WWW: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/48225/1/BP-RH%202022.pdf>
12. IDNES. *Zvládnutí uprchlické vlny z Ukrajiny má stát 54 miliard, příliv se zastavil* [online]. [cit. 2024-03-10] Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vlada-strategie-zvladnuti-migracni-vlny-valka-na-ukrajine-rakusan.A220413_142855_domaci_kop>
13. INKLUZIVNÍ ŠKOLA. *Lex Ukrajina – vzdělávání* [online]. [cit. 2024-03-12] Dostupné z WWW: <<https://inkluzivniskola.cz/ukrajina/lex-ukrajina1a2-vzdelavani>>
14. JIRKA, L., *Český přístup k ukrajinským uprchlíkům na trhu práce je nestrategický*. Deník Referendum [online]. [cit. 2024-03-04] Dostupné z WWW: <<https://denikreferendum.cz/clanek/35925-cesky-pristup-k-ukrajinskym-uprchlikum-na-trhu-prace-je-nestrategicky>>
15. KRASOVSKYI, Y., *Ukrajinci a Češi. Úskalí dialogu*. Goethe Institut [online]. [cit. 2024-02-25] Dostupné z WWW: <<https://www.goethe.de/prj/jad/cs/exil/24650744.html>>
16. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Počty osob s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/pocty-osob-s-udelenym-pobytovim-opravnenim-v-souvislosti-s-valkou-na-ukrajine-xls.aspx>>
17. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu* [online]. [cit. 2024-03-15] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategicky-ch-priorit-vlady-pdf>>

18. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky* [online]. [cit. 2024-03-13] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2022.aspx>>
19. MINISTERSTVO VNITRA. Sbíрка zákonů a Sbíрка mezinárodních smluv [online]. [cit. 2024-03-12] Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=65/2022&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
20. MINISTERSTVO VNITRA. *Strategie migrační politiky České republiky* [online]. [cit. 2024-03-16] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>>
21. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Souhrnná teritoriální informace: Ukrajina* [online]. [cit. 2024-03-18] Dostupné z WWW: <<https://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2023/06/05/ukrajina-souhrnna-teritorialni-informace-2023-235820598.pdf>>
22. ROMÁNKOVÁ, G. *Role nevládních organizací v procesu integrace azylantů v České republice: diplomová práce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, 2007 Dostupné z WWW: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/13688/120004280.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
23. SEZNAM ZPRÁVY. *Zájem o byty se zdvojnásobil. Běženci míří na fary i ubytovny*. [online]. [cit. 2024-03-12] Dostupné z WWW: <<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zajem-o-najemni-byty-se-zdvojnasil-bezenci-miri-na-fary-i-ubytovny-193158>>
24. STÁTNÍ INTEGRAČNÍ PROGRAM. *Česká republika má pro integraci osob s mezinárodní ochranou komplexní nástroj* [online]. [cit. 2024-03-05] s.1-3. Dostupné z WWW: <https://www.integracniprogram.cz/wp-content/uploads/2017/06/Oficial_text.pdf>
25. STEM. *Hodnocení vztahu občanů České republiky k vybraným zemím Evropy a světa během války na Ukrajině* [online]. [cit. 2024-03-11] Dostupné z WWW: <<https://www.stem.cz/hodnoceni-vztahu-obcanu-ceske-republiky-k-vybranim-zemim-evropy-a-sveta-behem-valky-na-ukrajine-2/>>

26. ŠAFÁŘOVÁ, K., KAVANOVÁ, M., ŠKVŇÁK, M., MARKOVÁ, L., KUNC, M., PROKOP, D., *Integrace uprchlíků na trhu práce a v bydlení*. Paq Research [online]. [cit. 2024-03-14] s. 17. Dostupné z WWW: <https://www.paqresearch.cz/content/files/2023/10/PAQ_Hlas_Ukrajincu_Prace_bydleni_FINAL.pdf>
27. ŠAFOVÁ, J., *Systém integrace ukrajinských uprchlíků selhává*. Deník Referendum [online]. [cit. 2024-03-19] Dostupné z WWW: <<https://denikreferendum.cz/clanek/36174-system-integrace-ukrajinskych-uprchliku-selhava>>
28. ŠTĚPÁNIK, S., Bc. *Vymezení hranice západní a východní Ukrajiny*. Olomouc, 2016. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie. Vedoucí diplomové práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D. Dostupné z WWW: https://theses.cz/id/74jmhc/_T_PNK_2016.pdf?lang=en;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dkolonizace%20agenda:help%26start%3D47
29. VÁLOVÁ, I., *Kriminalita Ukrajinců vzrostla, ale nejvíce trestné činnosti páchají Slováci*. Česká justice [online]. [cit. 2024-03-02] Dostupné z WWW: <<https://www.ceska-justice.cz/2023/08/kriminalita-ukrajincu-vzrostla-ale-nejvice-trestne-cinnost-pachaji-slovaci/>>
30. VLÁDA ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. [cit. 2024-03-06] Dostupné z WWW: <https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf>
31. WIKIPEDIE: *Euromajdan* [online]. [cit. 2024-02-26] Dostupné z WWW: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Euromajdan>>

Legislativní dokumenty

1. VLÁDA ČR. Usnesení č. 689 ze dne 7. července 1999 o Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky a o přípravě a realizaci této koncepce. Dostupné také z WWW: <https://mintegration.zcu.cz/files/soubory/klicove-dokumenty/02-KIC/01-Usneseni-vlady-CR-ze-dne-7.-cervence-1999-c.-689-Zasadach-koncepce-integrace-cizincu-na-uzemi-Ceske-republiky.pdf>.

2. VLÁDA ČR. Usnesení č. 1051 ze dne 14. prosince 2022 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2023. Dostupné také z WWW: <
https://www.cizinci.cz/documents/551336/568629/Postup_pri_realizaci_KIC_v_roce_2023.pdf/26e119a4-4008-67db-1473-71acabbd3942>

Seznam zkratek

ČR – Česká republika

UNHCR – Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

NATO – Severoatlantická aliance

EU – Evropská unie

NACPU – Národní asistenční centrum pomoci Ukrajině

KACPU – Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině

SIP – Státní integrační program

ČSÚ – Český statistický úřad

STEM – středisko empirických výzkumů

AV ČR – Akademie věd České republiky

Seznam tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Přírůstky/úbytky obyvatel ČR, 2001-2022.....	39
Obrázek 2 - Charakteristiky věkového složení populace ČR, 2001-2022	40

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Národnost respondentů	48
--	----

Seznam grafů

Graf 1 - Měla by Ukrajina, dle respondentů, uzavřít s Ruskem mír i za cenu územních ztrát?.....	48
Graf 2 - Byli by respondenti pro setrvání bojů a znovudobytí území Ukrajinou?	49
Graf 3 - Myslí si respondenti, že by Ukrajina měla nadále dostávat vojenskou pomoc od západních zemí?.....	49
Graf 4 - Věří respondenti ve vojenskou porážku Ruska?.....	50
Graf 5 - Domnívají se respondenti, že vojenská pomoc západních zemí prodlužuje válku a zvyšuje počet obětí?.....	51
Graf 6 - Vnímají respondenti Rusko jako bezpečnostní hrozbu pro ČR?.....	51
Graf 8 - Pokládají respondenti uprchlíky za bezpečnostní hrozbu?	53
Graf 9 - Očekávají respondenti kvůli přítomnosti uprchlíků sníženou bezpečnost?	53
Graf 10 - Myslí si respondenti, že jsou uprchlíci zátěží pro sociální systém?	54
Graf 11 - Jsou respondenti spokojeni s úrovní poskytnuté pomoci pro uprchlíky?	55
Graf 12 - Domnívají se respondenti, že ČR poskytuje uprchlíkům příliš velkou pomoc na úkor vlastních občanů?	55
Graf 13 - Čekají respondenti setrvání alespoň poloviny uprchlíků v ČR i po skončení války?	56
Graf 14 - Jaké faktory by dle respondentů ovlivnily rozhodnutí uprchlíků o setrvání v ČR?	57
Graf 15 - Myslí si respondenti, že ČR je připravena na integraci vyššího počtu uprchlíků?.....	57

Seznam příloh

Příloha 1 : Dotazník.....	72
----------------------------------	-----------

Přílohy

Příloha 1 : Dotazník

Pohled české a ukrajinské veřejnosti na válku na Ukrajině a s ní spojenou uprchlickou krizí

Vážení respondenti,

jsem studentem třetího ročníku bakalářského studijního programu zaměřeného

na bezpečnostně právní činnost.

Data sbírám v rámci anonymního výzkumu pro dokončení mé bakalářské práce

na téma "Příčiny a důsledky současné uprchlické krize pro Českou republiku". Tímto bych Vás rád požádal o vyplnění následujících otázek. Vyplnění by Vám mělo zabrat přibližně 1-2 minuty. Vaše odpovědi budou anonymní a použity pouze pro zpracování této práce.

Předem Vám mnohokrát děkuji za Váš čas a vyplnění dotazníku.

1 Jaká je Vaše národnost?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Česká republika Ukrajina

2 Myslíte si, že by Ukrajina měla uzavřít mír s Ruskem, i kdyby to znamenalo ztrátu části svého území?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

3 Domníváte se, že Ukrajina by měla nadále bojovat a snažit se o znovuzískání celého svého území?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

4 Souhlasíte s tím, aby Ukrajina nadále dostávala vojenskou pomoc od západních zemí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

5 Věříte, že Ukrajina má šanci vojensky porazit Rusko?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

6 Domníváte se, že vojenská pomoc Západu prodlužuje válku a zvyšuje počet obětí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

7 Vnímáte Rusko jako hrozbu pro bezpečnost České republiky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

8 Jste přesvědčeni, že NATO je schopno ochránit Českou republiku před případným napadením Ruskem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

9 Vnímáte ukrajinské uprchlíky jako bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

10 Očekáváte sníženou bezpečnost v České republice přítomností ukrajinských uprchlíků?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

11 Domníváte se, že ukrajinští uprchlíci představují zátěž pro český sociální systém?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

12 Jste spokojeni s úrovní pomoci, která je od České republiky uprchlíkům poskytnuta?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

13 Myslíte si, že Česká republika poskytuje ukrajinským uprchlíkům až příliš velkou pomoc na úkor vlastních občanů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

14 Myslíte si, že alespoň polovina ukrajinských uprchlíků se rozhodne zůstat v České republice i po skončení války?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE

15 Jaké faktory by dle vás nejvíce ovlivnily rozhodnutí uprchlíků zůstat v České republice?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Bezpečnostní situace na Ukrajině Možnosti pracovního uplatnění Školní docházka dětí Schopnost začlenit se do společnosti Nevím

Jiné (uveďte)

16 Domníváte se, že Česká republika je připravena na integraci většího počtu ukrajinských uprchlíků do společnosti?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ANO SPÍŠE ANO NE SPÍŠE NE